

Samling af Afgørelser

RETTENS DOM (Ottende Afdeling)

6. april 2017¹

»Statsstøtte — søtransport — kompensation for offentlig tjeneste — kapitalforhøjelse — afgørelse, hvorved støtten erklæres uforenelig med det indre marked og anordnes tilbagesøgt — likvidation af modtagervirksomheden — opretholdelse af søgsmålsinteressen — ikke ufornuddent at træffe afgørelse — begrebet støtte — tjenesteydelse af almindelig økonomisk interesse — kriteriet om den private investor — åbenbart urigtigt skøn — retlig fejl — ulovlighedsindsigelse — begrundelsespligt — ret til forsvar — afgørelse 2011/21/EU — rammebestemmelser for statsstøtte til redning og omstrukturering af kriseramte virksomheder — Den Europæiske Unions rammebestemmelser for statsstøtte i form af kompensation for offentlig tjeneste — Altmark-dommen«

I sag T-219/14,

Regione autonoma della Sardegna (Italien) ved advokaterne T. Ledda, S. Sau, G.M. Roberti, G. Bellitti og I. Perego,

sagsøger,

mod

Europa-Kommissionen ved G. Conte, D. Grespan og A. Bouchagiar, som befuldmægtigede,

sagsøgt,

støttet af:

Compagnia Italiana di Navigazione SpA, Napoli (Italien), først ved advokaterne F. Sciaudone, R. Sciaudone, D. Fioretti og A. Neri, derefter ved advokaterne M. Merola, B. Carnevale og M. Toniolo,

intervenient,

angående en påstand i henhold til artikel 263 TEUF om annullation af Kommissionens afgørelse C(2013) 9101 final af 22. januar 2014 om støtteforanstaltningerne SA.32014 (2011/C), SA.32015 (2011/C) og SA.32016 (2011/C), som den autonome region Sardinien har iværksat til fordel for Saremar, for så vidt som denne afgørelse har kvalificeret en foranstaltning vedrørende kompensation for offentlig tjeneste og en kapitalforhøjelse som statsstøtte, har erklæret disse foranstaltninger uforenelige med det indre marked og har anordnet tilbagesøgning heraf,

har

¹ — Processprog: italiensk.

RETTEN (Ottende Afdeling)

sammensat af afdelingsformanden, D. Gratsias (refererende dommer), og dommerne M. Kancheva og N. Póltorak,

justitssekretær: ekspeditionssekretær J. Palacio González,

på grundlag af retsforhandlingernes skriftlige del og efter retsmødet den 20. juli 2016,

afsagt følgende

Dom

Twistens baggrund

1. Den faktuelle sammenhæng

- 1 Saremar – Sardegna Regionale Marittima SpA (herefter »Saremar«) er et selskab, der på nuværende tidspunkt er under likvidation, og som siden sin stiftelse udførte en offentlig tjeneste inden for cabotagesejlads dels mellem Sardinien (Italien) og de små sardinske øer, dels mellem Sardinien og Korsika (Frankrig). Saremars offentlige tjenesteopgave var indledningsvis reguleret af en tyveårig aftale, der blev indgået den 17. oktober 1991 med den italienske stat, fik virkning med tilbagevirkende kraft fra den 1. januar 1989, og hvis udløb var fastsat til den 31. december 2008. Privatiseringen af Saremar blev fastsat i artikel 19b i decreto-legge 25 settembre 2009, n. 135, Disposizioni urgenti per l'attuazione di obblighi comunitari e per l'esecuzione di sentenze della Corte di giustizia delle Comunità europee, convertito in legge, con modifiche, dalla legge 20 novembre 2009 (lovdekret nr. 135 af 25.9.2009 om hasteforanstaltninger med henblik på gennemførelsen af fællesskabsforpligtelser og domme afsagt af De Europæiske Fællesskabers Domstol, der med ændringer blev ophøjet til lov ved lov nr. 166/2009 af 20. november 2009, herefter »2009-loven«) (GURI nr. 223 af 25.9.2009 og GURI nr. 274 af 24.11.2009, almindeligt tillæg nr. 215).
- 2 Saremar indgik indledningsvis i Tirrenia-koncernen. Denne koncern omfattede oprindeligt tillige fem andre selskaber, nemlig Tirrenia di Navigazione SpA (herefter »Tirrenia«), der var et selskab, som udførte national cabotagesejlads, og som bl.a. besejlede ruterne mellem Sardinien og fastlandet, Adriatica, Caremar og Siremar, der var selskaber, som udførte regional cabotagesejlads, og endelig Fintecna – Finanziaria per i Settori Industriale e dei Servizi SpA. Dette sidstnævnte selskab besad 100% af kapitalen i Tirrenia, hvilket selskab selv besad hele kapitalen i de ovennævnte regionale selskaber og i Saremar. Fintecnas kapital var for sin del ejet fuldt ud af den italienske stat.
- 3 I henhold til bestemmelserne i 2009-lovens artikel 19b blev Saremars kapital vederlagsfrit overført til Regione autonoma della Sardegna (herefter »sagsøgeren« eller »RAS«), med henblik på privatiseringen af dette selskab. De samme bestemmelser foreskrev ligeledes, at der skulle indgås en ny offentlig tjenstekontrakt mellem Saremar og RAS, som skulle træde i kraft ved denne privatisering. På tidspunktet for de omtvistede faktiske omstændigheder pågik processen med privatisering af Saremar imidlertid stadig, og selskabets kapital var stadig ejet med 100% af RAS. Indtil den 31. juli 2012 var Saremars offentlige tjensteforpligtelser vedrørende de forbindelser, der er anført i præmis 1 ovenfor, desuden reguleret i successive forlængelser af den oprindelige tyveårige aftale, der blev indgået med den italienske stat. Fra den 1. august 2012 er disse forpligtelser blevet opretholdt inden for rammerne af en aftale, der er indgået mellem Saremar og RAS, og som skulle have virkninger indtil gennemførelsen af den nævnte privatiseringsproces, jf. legge regionale n. 15 del 7 agosto 2012,

Disposizioni urgenti in materia di trasporti (regional lov nr. 15 af 7.8.2012 om hasteforanstaltninger på transportområdet, herefter »regional lov nr. 15 af 2012«) (*Bollettino ufficiale della Regione autonoma della Sardegna* nr. 35 af 9.8. 2012, s. 5).

- 4 Sideløbende hermed blev Tirrenia i 2010 udbudt til salg. Under processen med privatisering af dette selskab – der ved præsidentielt dekret af 5. august 2010 var blevet undergivet proceduren for ekstraordinær administration – fortsatte det med at besejle ruterne mellem Sardinien og fastlandet. Denne proces blev afsluttet i juli 2012, idet selskabet blev købt af intervenienten, Compagnia Italiana di Navigazione SpA (herefter »CIN«), som er et konsortium af private skibsredere, der opererer på de samme søfartsforbindelser. En ny aftale blev derfor indgået mellem dette konsortium og den italienske stat. Det skal i øvrigt præciseres, at disse ruter i 2011 blev besejlet af fire private erhvervsdrivende: Moby, Forship, SNAV og Grandi Navi Veloci.
- 5 Efter talrige klager over en forhøjelse af de omhandlede private erhvervsdrivendes takster for sommerperioden 2011 indledte den nationale konkurrencemyndighed, Autorità Garante della Concorrenza e del Mercato (Italien, herefter »AGCM«), en undersøgelsesprocedure. AGCM fandt i sin afgørelse af 11. juni 2013, at denne forhøjelse af taksterne udgjorde en samordnet praksis i strid med artikel 101 TEUF. Denne afgørelse blev annulleret ved dom af 29. januar 2014 afsagt af Tribunale amministrativo regionale per il Lazio (den regionale forvaltningsdomstol i Lazio, Italien).
- 6 Det var i denne sammenhæng, at RAS den 26. april 2011 vedtog delibera n. 20/57 (regional afgørelse nr. 20/57), hvori denne myndighed anmodede Saremar om at undersøge muligheden for, på forsøgsbasis, i perioden fra den 15. juni til den 15. september 2011, at gennemføre mindst to rutesejladser mellem Sardinien og fastlandet. RAS henviste i denne forbindelse til de skadelige virkninger af forhøjelsen af de omhandlede private erhvervsdrivendes takster for det økonomiske og sociale system på Sardinien, og nødvendigheden af i den anledning at træffe hasteforanstaltninger. RAS præciserede i denne regionale afgørelse, at disse rutesejladser skulle være blandede (passager- og fragttransport), og at der skulle tages hensyn til aktivitetens økonomiske og finansielle bæredygtighed. Ved delibera n. 25/69 (regional afgørelse nr. 25/69) af 19. maj 2011 og delibera n. 27/4 (regional afgørelse nr. 27/4) af 1. juni 2011 godkendte RAS dernæst i hovedtrækkene de af Saremar foreslåede takster dels hvad angik forbindelsen Golfo Aranci-Civitavecchia i perioden fra den 15. juni til den 15. september 2011, dels hvad angik forbindelsen Vado Ligure-Porto Torres i perioden fra den 22. juni til den 15. september 2011. Disse to sidstnævnte regionale afgørelser tillod Saremar at indføre variationer i det valgte takstsystem med henblik på at forene budgetbalancen med maksimal forbrugertilfredshed.
- 7 RAS vedtog den 1. september 2011 delibera n. 36/6 (regional afgørelse nr. 36/6). RAS udtalte i denne regionale afgørelse, at en afbrydelse af den cabotagesejladstjeneste, der blev udført af Saremar på ruterne til fastlandet, ville medføre en genoprettelse af en situation med monopol på disse ruter, og denne myndighed anmodede Saremar om, på grundlag af en forretningsplan, at undersøge bæredygtigheden af en cabotagesejladstjeneste, på forsøgsbasis, i perioden fra den 30. september 2011 til den 30. september 2012 på mindst en af de følgende tre forbindelser: forbindelsen Olbia-Livorno, forbindelsen Porto Torres-Livorno og forbindelsen Cagliari-Piombino. Det blev i denne regionale afgørelse præciseret, at Saremar som led i denne undersøgelse skulle tage højde for efterspørgslen på transport samt cabotagesejladstjenestens økonomiske og finansielle bæredygtighed.
- 8 RAS definerede i øvrigt i den samme regionale afgørelse de foranstaltninger, der skulle træffes med henblik på at udligne de tab, som Saremar havde lidt i forbindelse med Tirrenias konkursbehandling. Saremar havde således måttet foretage en nedskrivning med 50% af sine fordringer på Tirrenia, som beløb sig til 11 546 403,59 EUR, og havde som følge heraf i 2010 et underskud på 5 253 530,05 EUR. RAS besluttede derfor for det første at dække dette tab ved at nedsætte Saremars kapital med 4 890 950,36 EUR, da først den lovpligtige reserve og de foregående års overskud var opbrugt. Idet RAS påpegede, at aktionærene i et selskab, hvis kapital er blevet nedsat med mere end en tredjedel, i henhold til artikel 2446 i den italienske borgerlige lovbog er forpligtet til at rekapitalisere dette

selskab, besluttede denne myndighed for det andet at gennemføre en forhøjelse af Saremars kapital efter den ovennævnte nedsættelse og med det samme beløb. Saremars generalforsamling vedtog den 28. marts 2012 den nævnte kapitalnedsættelse og den 15. juni 2012 den efterfølgende kapitalforhøjelse (herefter »den omtvistede kapitalforhøjelse«). Den samme generalforsamling foretog den 11. juli 2012 en indbetaling af en del af denne kapitalforhøjelse med et beløb på 824 309,69 EUR.

- 9 RAS vedtog den 1. december 2011 delibera n. 48/65 (regional afgørelse nr. 48/65), hvormed denne myndighed pålagde Saremar ufortøvet at åbne den blandede rute Olbia-Civitavecchia ved at benytte de færger, der var blevet anvendt til sommersæsonen 2011, på basis af en daglig overfart og den i 2011 anvendte lavsæsonstakst, med mulighed for at ændre denne takst ud fra efterspørgslen og målsætningen om budgetbalance. På baggrund af den af Saremar fremlagte analyse fandt RAS således, at alene denne rute gav grundlag for at opnå en økonomisk balance. RAS bestemte i øvrigt i den samme regionale afgørelse, at der skulle lejes tre krydstogtsfærger med stor kapacitet med henblik på at udføre rutesejladserne Olbia-Civitavecchia og Porto Torres-Vado Ligure (eller Porto Torres-Genova) i perioden fra maj til september 2012. RAS bestemte desuden, at Saremar skulle fastsætte en standardtakst for alle forbindelser uanset sæsonen, der skulle gøre det muligt for selskabet at forene økonomisk balance med maksimal forbrugertilfredshed. RAS vedtog herefter delibera n. 12/28 (regional afgørelse nr. 12/28) af 20. marts 2012 og delibera n. 22/14 (regional afgørelse nr. 22/14) af 22. maj 2012, hvormed denne myndighed gav Saremar handlefrihed til at afgøre, hvilke af de takster, som dette selskab havde forelagt denne for sommersæsonen 2012, der bedst gav mulighed for at forene budgetbalancen med opfyldelsen af målsætningerne af offentlig interesse på ruterne Olbia-Civitavecchia og Porto Torres-Vado Ligure.
- 10 Artikel 1, stk. 3, i regional lov nr. 15 af 2012 indebar en godkendelse af en udgift på 10 mio. EUR med det formål at dække Saremars »eventuelle underskud« hidrørende fra de ruter, som dette selskab besejlede mellem Sardinien og fastlandet (herefter »den omtvistede kompensationsforanstaltning«). RAS udmøntede denne sidstnævnte bestemmelse i form af to indbetalinger, der blev gennemført dels den 6. november 2012, dels den 3. december 2012.

2. Den administrative procedure

- 11 Europa-Kommissionen underrettede den 5. oktober 2011 Den Italienske Republik om sin afgørelse om at indlede den formelle undersøgelsesprocedure i henhold til artikel 108, stk. 2, TEUF i forhold til flere foranstaltninger, som de italienske myndigheder havde vedtaget til fordel for selskaberne i den forhenværende Tirrenia-koncern, og opfordrede ved offentliggørelse i *Den Europæiske Unions Tidende* de interesserede parter til at fremsætte deres bemærkninger (EUT 2012, C 28, s. 18). Denne afgørelse vedrørte alene de kompensationer for offentlig tjeneste, som den italienske stat havde udbetalt mellem 2009 og 2011, og den potentielle støtte i forbindelse med privatiseringen af Tirrenia og Saremar.
- 12 Efter vedtagelsen af denne afgørelse modtog Kommissionen en række nye klager, der bl.a. vedrørte visse foranstaltninger, som RAS havde truffet til fordel for Saremar. Den 12. oktober 2012 anmeldte de italienske myndigheder af retssikkerhedsmæssige grunde den omtvistede kompensationsforanstaltning.
- 13 Kommissionen underrettede den 19. december 2012 de italienske myndigheder om sin afgørelse om at udvide den formelle undersøgelsesprocedure, hvilken afgørelse blev offentliggjort i *Den Europæiske Unions Tidende* den 22. marts 2013 (EUT 2013, C 84, s. 58). Kommissionen udtalte således, at de samme tvivlsspørgsmål, som den havde gjort rede for i sin beslutning om at indlede proceduren, tillige gjaldt den kompensation, som blev ydet til virksomhederne i den forhenværende Tirrenia-koncern fra januar 2012, og navnlig, hvad angik Saremar, den omtvistede kompensationsforanstaltning samt de andre offentlige finansieringsforanstaltninger, der var blevet ydet dette selskab fra denne dato.

- 14 Ved skrivelser af 13. december 2012 samt af 26. februar, 3. september, 24. oktober, 13. november og 21. november 2013 fremsatte RAS bemærkninger til de foranstaltninger, som denne myndighed havde vedtaget til fordel for Saremar. Saremar og dette selskabs konkurrenter fremsatte ligeledes bemærkninger. På tilsvarende vis besvarede de italienske myndigheder ved skrivelser af 26. september og 25. oktober 2013 Kommissionens anmodninger om supplerende oplysninger. Endelig gav de omhandlede foranstaltninger anledning til flere møder mellem Kommissionen, RAS og Saremar (den 24.4.2012 samt den 2.5., 10.7. og 10.10.2013) såvel som mellem Kommissionen og klagerne (den 27.7. og den 20.11.2012 samt den 8.8.2013).
- 15 Ved skrivelse af 14. marts 2013 anmodede RAS Kommissionen om at adskille undersøgelsen af den række af foranstaltninger, som den havde truffet til fordel for Saremar, fra undersøgelsen af de øvrige foranstaltninger, der var berørt af den formelle undersøgelsesprocedure, og om at give behandlingen af denne række af foranstaltninger førsteprioritet, navnlig i lyset af den forestående privatisering af Saremar. På grundlag af denne anmodning vedtog Kommissionen den 22. januar 2014 afgørelse C(2013) 9101 final om støtteforanstaltningerne SA.32014 (2011/C), SA.32015 (2011/C) og SA.32016 (2011/C), som RAS har iværksat til fordel for Saremar (herefter »den anfægtede afgørelse«).

3. Den anfægtede afgørelse

- 16 Som det fremgår af præmis 15 ovenfor, vedrører den anfægtede afgørelse alene de foranstaltninger, som RAS har vedtaget til fordel for Saremar.
- 17 Kommissionen undersøgte i den anfægtede afgørelse fem foranstaltninger: for det første den omtvistede kompensationsforanstaltning, for det andet finansieringen af Saremars salgsfremmende aktiviteter, dvs. RAS' ydelse af 3 mio. EUR til fordel for Saremar med henblik på at fremme turismen på Sardinien, for det tredje den Saremar meddelte tilladelse til at optage et lån på 3 mio. EUR samt en af RAS udstedt hensigtserklæring til den pågældende bank, for det fjerde en anden hensigtserklæring til fordel for Saremar med henblik på at gøre det muligt for dette selskab at opnå en tilladelse til en kassekredit på 5 mio. EUR og for det femte og sidste den omtvistede kapitalforhøjelse.
- 18 Hvad angik den omtvistede kompensationsforanstaltning rummede Kommissionens analyse i den anfægtede afgørelse fire etaper.
- 19 Kommissionen undersøgte for det første, hvorvidt den omtvistede kompensationsforanstaltning udgjorde støtte som omhandlet i artikel 107, stk. 1, TEUF. Efter at have fastslået, dels at den nævnte foranstaltning indbefattede en overførsel af statsmidler (punkt 161-165), dels at den var selektiv (punkt 166), efterprøvede Kommissionen i denne forbindelse, om denne foranstaltning indebar eller ikke indebar en økonomisk fordel for Saremar, ved at undersøge, om den var i overensstemmelse med de betingelser, der er opstillet i dom af 24. juli 2003, Altmark Trans og Regierungspräsidium Magdeburg (C-280/00, EU:C:2003:415) (herefter »Altmark-betingelserne«) (punkt 167-225). Kommissionen undersøgte indledningsvis den omtvistede kompensationsforanstaltning i forhold til den anden Altmark-betingelse og konkluderede herudfra, at denne betingelse ikke var opfyldt, og at denne foranstaltning som følge heraf gav Saremar en økonomisk fordel (punkt 173-179). Kommissionen undersøgte dog ligeledes den pågældende foranstaltning i forhold til den første og den tredje Altmark-betingelse og konkluderede herudfra, at disse betingelser heller ikke var opfyldt (punkt 180-219 og 220-224). Endelig bemærkede Kommissionen, at den pågældende foranstaltning påvirkede samhandelen mellem medlemsstaterne og kunne fordreje konkurrencevilkårene, og at den følgelig udgjorde statsstøtte som omhandlet i artikel 107, stk. 1, TEUF (punkt 246 og 247).
- 20 Kommissionen efterprøvede for det andet, hvorvidt den omtvistede kompensationsforanstaltning kunne anses for forenelig støtte og fritaget for den i artikel 108, stk. 3, TEUF fastsatte anmeldelsespligt i forhold til betingelserne i Kommissionens afgørelse 2012/21/EU af 20. december 2011 om anvendelse af bestemmelserne i artikel 106, stk. 2, TEUF på statsstøtte i form af kompensation for offentlig

tjeneste ydet til visse virksomheder, der har fået overdraget at udføre tjenesteydelser af almindelig økonomisk interesse (EUT 2012, L 7, s. 3, herefter »afgørelsen om tjenesteydelser af almindelig økonomisk interesse/afgørelsen fra 2011«), som gennemfører den undtagelse, der er fastsat i artikel 106, stk. 2, TEUF. Kommissionen konkluderede herudfra, at dette ikke var tilfældet (den anfægtede afgørelses punkt 255-260).

- 21 Kommissionen fandt for det tredje, at Saremar opfyldte betingelserne for at kvalificeres som en kriseramte virksomhed i den forstand, hvori begrebet er anvendt i denne institutions meddelelse af 1. oktober 2004 med titlen »Fællesskabets rammebestemmelser for statsstøtte til redning og omstrukturering af kriseramte virksomheder« (EUT 2004, C 244, s. 2, herefter »rammebestemmelserne for støtte til redning og omstrukturering«). Kommissionen fandt således, at den omtvistede kompensationsforanstaltning forenelighed – i henhold til punkt 9 i denne institutions meddelelse af 11. januar 2012 med titlen »Den Europæiske Unions rammebestemmelser for statsstøtte i form af kompensation for offentlig tjeneste« (EUT 2012, C 8, s. 15, herefter »rammebestemmelserne om tjenesteydelser af almindelig økonomisk interesse fra 2011«) – skulle bedømmes ud fra rammebestemmelserne for støtte til redning og omstrukturering og artikel 107, stk. 3, litra c), TEUF. Kommissionen anførte imidlertid, at de betingelser, der var fastsat i sidstnævnte rammebestemmelser, ikke var opfyldt i det foreliggende tilfælde. Kommissionen konkluderede herudfra, at den nævnte foranstaltning udgjorde uforenelig støtte (den anfægtede afgørelses punkt 261-280).
- 22 For det fjerde og subsidiært undersøgte Kommissionen dog, om den omtvistede kompensationsforanstaltning, dersom Saremar ikke udgjorde en kriseramte virksomhed, kunne anses for forenelig støtte i forhold til betingelserne i rammebestemmelserne om tjenesteydelser af almindelig økonomisk interesse. På grundlag af bl.a. de konstateringer, som den allerede havde foretaget i forbindelse med anvendelsen af Altmark-betingelserne og afgørelsen om tjenesteydelser af almindelig økonomisk interesse fra 2011, konkluderede Kommissionen, at dette ikke var tilfældet (den anfægtede afgørelses punkt 282-296).
- 23 Hvad angik den omtvistede kapitalforhøjelse fandt Kommissionen, at betingelserne for at kvalificere denne foranstaltning som statsstøtte var opfyldt (punkt 161-166 og 235-247). Navnlig fastslog Kommissionen i henseende til betingelsen om forekomsten af en økonomisk fordel, at denne kapitalforhøjelse ikke opfyldte kriteriet om den private investor, der opererer på markedsøkonomiske vilkår (punkt 235-245). Dernæst udtalte Kommissionen, at den nævnte kapitalforhøjelse ikke overholdt de kriterier, der er fastsat i rammebestemmelserne for støtte til redning og omstrukturering, og derfor ikke kunne udgøre forenelig støtte i henhold til artikel 107, stk. 3, litra c), TEUF (punkt 297-299).
- 24 Den statsstøtte, der blev ydet Saremar dels i form af den omtvistede kompensationsforanstaltning, dels i form af den omtvistede kapitalforhøjelse, er ifølge den anfægtede afgørelses artikel 1, stk. 1, uforenelig med det indre marked og er i strid med artikel 108, stk. 3, TEUF blevet ulovligt iværksat af de italienske myndigheder. Den finansiering af de salgsfremmende aktiviteter og den udstedelse af hensigtserklæringer, der er omtalt i præmis 17 ovenfor, udgør ifølge denne afgørelses artikel 1, stk. 2, ikke statsstøtte, der er blevet tildelt Saremar. I den nævnte afgørelses artikel 2, stk. 1, anordnes tilbagesøgning af den uforenelige støtte, der er omhandlet i afgørelsens artikel 1, stk. 1.
- 25 Nærværende søgsmål omfatter alene den del af den anfægtede afgørelse, der vedrører den omtvistede kompensationsforanstaltning og den omtvistede kapitalforhøjelse. Denne samme del af den nævnte afgørelse er i øvrigt tillige genstand for et søgsmål anlagt af Saremar, som dom af dags dato, Saremar mod Kommissionen (T-220/14), angår.

Retsforhandlinger og parternes påstande

- 26 Ved stævning indleveret til Rettens Justitskontor den 2. april 2014 har RAS anlagt nærværende søgsmål.

- 27 Den 8. juli 2014 har Kommissionen indgivet svarskrift.
- 28 Ved processkrift indleveret til Rettens Justitskontor den 21. juli 2014 har CIN fremsat begæring om at måtte intervenere til støtte for Kommissionens påstande. RAS og Kommissionen har ved skrivelser af 10. september 2014 hver især fremsat begæring om fortrolig behandling i forhold til CIN og har i denne forbindelse fremlagt en ikke-fortrolig udgave af de pågældende dokumenter. Ved kendelse afsagt af formanden for Ottende Afdeling den 10. oktober 2014 har CIN fået tilladelse til at intervenere. Da der ikke er gjort indsigelse herimod, er RAS' og Kommissionens begæringer om fortrolig behandling blevet imødekommet.
- 29 Replikken og duplikken er blevet indleveret til Rettens Justitskontor henholdsvis den 26. september og den 10. november 2014.
- 30 CIN's interventionsindlæg er blevet indleveret til Rettens Justitskontor den 16. december 2014. Kommissionen og RAS er henholdsvis den 12. februar og den 2. marts 2015 fremkommet med deres bemærkninger til dette indlæg.
- 31 Ved skrivelse fra Rettens Justitskontor af 15. april 2016 er parterne blevet underrettet om Rettens præsidents beslutning om, som følge af forfald fra en af dommerne i dommerkollegiet, at udpege en anden dommer til at afløse den dommer, som har forfald, jf. artikel 17, stk. 2, i Rettens procesreglement.
- 32 Ved skrivelse fra Rettens Justitskontor af 21. april 2016 er sagens hovedparter blevet opfordret til at fremkomme med deres bemærkninger til en eventuel forening af nærværende sag og sag T-220/14, Saremar mod Kommissionen (jf. præmis 25 ovenfor), med henblik på retsmødet og, i givet fald, med henblik på den afgørelse, hvorved sagens behandling afsluttes. Med skrivelser af henholdsvis 28. april og 10. maj 2016 har dels Kommissionen, dels RAS meddelt, at de ikke havde nogen bemærkninger til denne forening. Kommissionen har anmodet om, at intervenienterne i sag T-220/14 i tilfælde af en sådan forening kun får tilsendt den ikke-fortrolige udgave af processkrifterne i nærværende sag. RAS har for sin del anmodet om, at intervenienterne i sag T-220/14 i et sådant tilfælde får tilsendt en ikke-fortrolig udgave af bilagene til stævningen, der er identisk med den stævning, som Saremar den 11. juni 2015 indleverede i sag T-220/14 efter kendelse af 7. maj 2015, Saremar mod Kommissionen (T-220/14, ikke trykt i Sml., EU:T:2015:320).
- 33 Ved kendelse afsagt af formanden for Ottende Afdeling den 22. juni 2016 er nærværende sag og sag T-220/14 blevet forenet med henblik på den mundtlige forhandling. Retten har på forslag fra den refererende dommer besluttet at indlede den mundtlige forhandling og har, som en foranstaltning med henblik på sagens tilrettelæggelse, bl.a. opfordret RAS og Saremar til på skrift at forelægge Retten ajourførte oplysninger vedrørende Saremars økonomiske og finansielle situation, og navnlig at meddele Retten, om Saremar havde været omfattet af den forebyggende tvangsakkordprocedure, samt, i givet fald, at oplyse Retten om forløbet af denne procedure. RAS og Saremar har fremsendt deres respektive svar den 11. juli 2016.
- 34 Grandi Navi Veloci, der var intervenient i sag T-220/14, har ved skrivelse af 30. juni 2016 underrettet Retten om, at dette selskab afstod fra sin intervention. Ved kendelse af 19. juli 2016 er denne intervenient blevet slettet fra de forenede sager T-219/14 og T-220/14.
- 35 Parterne har afgivet mundtlige indlæg og besvaret spørgsmål fra Retten i retsmødet den 20. juli 2016. I dette retsmøde har debatten mellem parterne bl.a. vedrørt spørgsmålet om dels RAS', dels Saremars fortsatte søgsmålsinteresse, i sammenhæng med sidstnævntes likvidation. Retten har opfordret parterne til på skrift at fremkomme med deres holdning til dette spørgsmål og til at fremlægge et vist antal hermed forbundne dokumenter. Parterne har den 29. juli 2016 fremsat deres bemærkninger og fremlagt de af Retten ønskede dokumenter. Den mundtlige forhandling er ved afgørelse af 7. september 2016 blevet afsluttet.

36 RAS har nedlagt følgende påstande:

- Den anfægtede afgørelse annulleres »helt eller delvist«, i det omfang den omtvistede kompensationsforanstaltning og den omtvistede kapitalforhøjelse i afgørelsen kvalificeres som statsstøtte, og for så vidt som det med afgørelsen fastslås, at disse foranstaltninger var uforenelige med det indre marked, og der i afgørelsen anordnes tilbagesøgning heraf.
- Artikel 4, litra f), i afgørelsen om tjenesteydelser af almindelig økonomisk interesse fra 2011 og punkt 9 i rammebestemmelserne om tjenesteydelser af almindelig økonomisk interesse fra 2011 erklæres i medfør af artikel 277 TEUF ulovlige og uanvendelige
- Kommissionen tilpligtes at betale sagens omkostninger.

37 RAS har desuden anmodet Retten om at træffe foranstaltninger med henblik på sagens tilrettelæggelse og bevisoptagelse, som omhandlet i artikel 64-66 i Rettens procesreglement af 2. maj 1991, med henblik på at afhøre Kommissionen og at pålægge denne institution at fremlægge visse dokumenter vedrørende de spørgsmål, der rejses i forbindelse med det første anbringendes første og andet led.

38 Kommissionen har nedlagt følgende påstande:

- Frifindelse.
- RAS tilpligtes at betale sagens omkostninger.

39 CIN har nedlagt følgende påstande:

- Kommissionen frifindes.
- Sagsøgeren tilpligtes at betale sagens omkostninger, herunder CIN's interventionsomkostninger.

Retlige bemærkninger

1. Søgsmålskompetencen og søgsmålsinteressen

40 Kommissionen har i retsmødet og i sin skrivelse af 29. juli 2016 anført, at RAS' søgsmålsinteresse er bortfaldet under sagens behandling på grund af den igangværende likvidation af Saremar. Kommissionen har i denne henseende gjort gældende, at RAS ikke har nogen intention om at opretholde Saremars økonomiske aktivitet. Denne institution har i denne anledning støttet sig på de bemærkninger fra RAS, der blev fremsat i forbindelse med sag T-506/14, Grandi Navi Veloci mod Kommissionen, med hvilke RAS implicit anerkendte, at likvidationen af Saremar ikke ville kunne afsluttes, og at denne virksomheds økonomiske aktivitet ikke ville kunne genoptages i tilfælde af en annullation af den anfægtede afgørelse. Kommissionen har tillige påberåbt sig erklæringer fra regionspræsidenten for RAS, der er gengivet i begrundelsen for delibera n. 24/23 (regional afgørelse nr. 24/23) af 22. april 2016, hvilken afgørelse er vedlagt Kommissionens bemærkninger af 29. juli 2016, ifølge hvilke »den regionale forvaltnings interesse i opretholdelsen af Saremar er ophørt«. Endvidere har RAS, i egenskab af Saremars kreditor på grundlag af støtteudbetalingen, ifølge Kommissionen ikke nogen interesse i, at dette støttebeløb udelukkes fra virksomhedens passiver. Endelig har RAS' interesse i, at det ved Rettens dom konstateres, at denne region i den konkrete sag ikke har ydet uforenelig støtte, en abstrakt og hypotetisk karakter, idet en sådan konstatering ikke vil have nogen konkret virkning. Kommissionen har navnlig gjort gældende, at RAS, henset til dom af 16. juli 2013 afsagt af Corte costituzionale (forfatningsdomstol, Italien), ikke kan drage nogen »politisk« fordel af en annullation af den anfægtede afgørelse, da den ikke har kompetence til at træffe

de omtvistede foranstaltninger. Kommissionen har som konklusion angivet, at en sådan manglende søgsmålsinteresse bør lede Retten til i nærværende sag at fastslå, at det er uforholdsmæssigt at træffe afgørelse.

- 41 Som svar på disse argumenter har RAS for sin del anført, at regionen fortsat har en søgsmålsinteresse grundet dels sin egenskab af offentlig myndighed, dels sin egenskab af eneaktionær i Saremar. Ifølge RAS er de valg, som regionen som offentlig myndighed har foretaget med henblik på at sikre den territoriale kontinuitet mellem Sardinien og fastlandet, blevet draget i tvivl i den anfægtede afgørelse, hvori Kommissionen har bestridt forekomsten af et behov for en offentlig tjeneste og nødvendigheden af offentlige tjenesteforpligtelser. RAS finder som følge heraf, at regionen har en konkret og aktuel interesse i, at lovligheden af dens beslutninger bekræftes ved en annullation af den anfægtede afgørelse. RAS har i øvrigt gjort gældende, at såfremt denne afgørelse blev annulleret, ville de af tvangsakkorden omfattede passiver blive reduceret væsentligt, hvilket ville muliggøre en fuld fyldestgørelse af kreditorerne og en udbetaling til RAS af et likvidationsoverskud.
- 42 Det skal for det første bemærkes, at Kommissionen udtrykkeligt har bestridt, at det er fornuddent, at Retten træffer afgørelse i nærværende sag, grundet bortfaldet af sagsøgerens søgsmålsinteresse under sagens behandling, men at den ikke har bestridt, at denne sag kan antages til realitetsbehandling. Kommissionens argument om, at RAS i henhold til national ret ikke havde kompetence til at vedtage de omtvistede foranstaltninger, rejser imidlertid såvel spørgsmålet om, hvorvidt sagsøgeren har søgsmålskompetence, som spørgsmålet om dennes søgsmålsinteresse på tidspunktet for anlæggelsen af denne sag. Der er imidlertid dér tale om to kumulative betingelser for, at denne sag kan antages til realitetsbehandling (jf. dom af 17.9.2015, Mory m.fl. mod Kommissionen, C-33/14 P, EU:C:2015:609, præmis 62 og den deri nævnte retspraksis), som det under alle omstændigheder tilkommer Retten at undersøge af egen drift (jf. kendelse af 24.3.2011, Internationaler Hilfsfonds mod Kommissionen, T-36/10, EU:T:2011:124, præmis 45 og den deri nævnte retspraksis, og af 4.5.2012, UPS Europe og United Parcel Service Deutschland mod Kommissionen, T-344/10, ikke trykt i Sml., EU:T:2012:216, præmis 31 og den deri nævnte retspraksis).
- 43 Det følger i denne forbindelse af artikel 263 TEUF, at der er en klar sondring mellem EU-institutionernes og medlemsstaternes ret til at anlægge annullationssøgsmål, som er omhandlet i denne artikels stk. 2, og fysiske og juridiske personers ret til at anlægge sådanne søgsmål, som er omhandlet i artiklens stk. 4. Ifølge retspraksis er udøvelsen af denne søgsmålsret, hvad angår EU-institutionerne og medlemsstaterne, således alene betinget af, at den retsakt, der påstås annulleret, kan anfægtes, og ikke af, at disse myndigheders søgsmålskompetence eller søgsmålsinteresse godtgøres (jf. i denne retning dom af 8.9.2011, Kommissionen mod Nederlandene, C-279/08 P, EU:C:2011:551, præmis 35-42, og af 20.9.2012, Frankrig mod Kommissionen, T-154/10, EU:T:2012:452, præmis 37 og 38).
- 44 Derimod er fysiske og juridiske personers søgsmålsret, som er omhandlet i artikel 263, stk. 4, TEUF, dels undergivet den betingelse, at disse personer indrømmes søgsmålskompetence, det vil ifølge ordlyden af denne bestemmelse sige den betingelse, at deres søgsmål vedrører en retsakt, som er rettet til dem, eller en retsakt, som berører dem umiddelbart og individuelt, eller at søgsmålet vedrører en regelfastsættende retsakt, der berører dem umiddelbart, og som ikke omfatter gennemførelsesforanstaltninger (jf. dom af 17.9.2015, Mory m.fl. mod Kommissionen, C-33/14 P, EU:C:2015:609, præmis 59 og den deri nævnte retspraksis).
- 45 Dels er denne søgsmålsret for fysiske og juridiske personer betinget af, at der på tidspunktet for søgsmålets anlæggelse foreligger en søgsmålsinteresse, som udgør en i forhold til søgsmålskompetencen særskilt betingelse for, at en sag kan antages til realitetsbehandling. Ligesom sagens genstand skal denne søgsmålsinteresse bestå indtil retsafgørelsen, idet det i modsat fald findes uforholdsmæssigt at træffe afgørelse (jf. dom af 17.9.2015, Mory m.fl. mod Kommissionen, C-33/14 P, EU:C:2015:609, præmis 57 og 62 og den deri nævnte retspraksis). En sådan søgsmålsinteresse foreligger kun, såfremt en annullation af den anfægtede retsakt i sig selv kan have retsvirkninger, og søgsmålet

således med sit resultat kan tilføre den person, der har anlagt det, en fordel (dom af 7.6.2007, Wunenburger mod Kommissionen, C-362/05 P, EU:C:2007:322, præmis 42, og af 17.9.2015, Mory m.fl. mod Kommissionen, C-33/14 P, EU:C:2015:609, præmis 55). Sagsøgerens søgsmålsinteresse skal i øvrigt være eksisterende og faktisk og kan ikke vedrøre en fremtidig og hypotetisk situation (jf. dom af 17.9.2015, Mory m.fl. mod Kommissionen, C-33/14 P, EU:C:2015:609, præmis 56 og den deri nævnte retspraksis).

- 46 Navnlig gælder de i præmis 44 og 45 anførte betingelser for et annulationssøgsmål anlagt af en indenstatslig enhed i en medlemsstat, der kan anlægges med hjemmel i artikel 263, stk. 4, TEUF, når den pågældende medlemsstats nationale lovgivning indrømmer denne enhed status som juridisk person (jf. i denne retning dom af 10.9.2009, Kommissionen mod Ente per le Ville Vesuviane og Ente per le Ville Vesuviane mod Kommissionen, C-445/07 P og C-455/07 P, EU:C:2009:529, præmis 42 og den deri nævnte retspraksis).
- 47 Hvad indledningsvis gælder søgsmålskompetence fremgår det af retspraksis på statsstøtteområdet, at en indenstatslig enhed under en medlemsstat, der er adressat for en kommissionsafgørelse om foreneligheden og lovligheden af støtte, som er indført af denne stat, under visse omstændigheder kan anses for umiddelbart og individuelt berørt. Dels skal denne enhed anses for umiddelbart berørt, når den anfægtede afgørelse kan have en direkte indvirkning på de retsakter om ydelse af den omtvistede støtte, som enheden har vedtaget, såvel som på enhedens forpligtelser til at tilbagesøge denne støtte, uden at de nationale myndigheder, til hvem den anfægtede afgørelse er blevet meddelt, har nogen skønsbeføjelser i denne henseende. Dels skal denne enhed anses for individuelt berørt, når den er ophavsmand til den eller de retsakter, der er omfattet af den anfægtede afgørelse, og når denne afgørelse forhindrer enheden i at udøve sine selvstændige beføjelser, som den ønsker det, således at dens interesse i at anfægte denne afgørelse er forskellig fra den pågældende medlemsstats tilsvarende interesse (jf. i denne retning og analogt dom af 15.6.1999, Regione Autonoma Friuli-Venezia Giulia mod Kommissionen, T-288/97, EU:T:1999:125, præmis 30-34, og af 9.9.2014, Hansestadt Lübeck mod Kommissionen, T-461/12, ikke trykt i Sml., EU:T:2014:758, præmis 34).
- 48 Hvad angår den umiddelbare påvirkning af RAS' interesser fremgår det i den foreliggende sag ikke af nogen sagsakt, at den italienske stat, til hvem den anfægtede afgørelse blev meddelt, udøvede sine skønsbeføjelser ved fremsendelsen af denne afgørelse til sagsøgeren. Denne afgørelse kan således umiddelbart påvirke RAS' rettigheder og forpligtelser i forhold til den omtvistede støtte. Hvad angår den individuelle påvirkning af disse interesser skal det bemærkes, at den omtvistede støtte – som det fremgår af de regionale afgørelser og af regional lov nr. 15 af 2012, der er henvist til i præmis 6-10 ovenfor – blev ydet af RAS på denne myndigheds eget initiativ og inden for rammerne af dennes selvstændige beføjelser, såvel i egenskab af regional myndighed med ansvar for at sikre beskyttelsen af de socioøkonomiske interesser på Sardinien område som i egenskab af offentlig myndighed med ansvar for den økonomiske og finansielle styring af Saremar, bl.a. med henblik på privatiseringen af dette selskab. Det fremgår i øvrigt ikke af sagsakterne, at den italienske stat greb ind i forbindelse med ydelsen af denne støtte eller havde beføjelserne til i den anledning at fastlægge RAS' interesser. Det fremgår følgelig, at RAS er umiddelbart og individuelt berørt af den anfægtede afgørelse og derfor har søgsmålskompetence i forhold til denne afgørelse.
- 49 Selv om disse omstændigheder er tilstrækkelige til at påvise RAS' søgsmålskompetence, godtgør de imidlertid, som det fremgår af præmis 45 ovenfor, ikke nødvendigvis denne myndigheds søgsmålsinteresse (jf. i denne retning og analogt dom af 17.9.2015, Mory m.fl. mod Kommissionen, C-33/14 P, EU:C:2015:609, præmis 62). Det er således desuden nødvendigt, at en annulation af den anfægtede afgørelse i sig selv kan have retsvirkninger for RAS, og at nærværende søgsmål således med sit resultat kan tilføre denne myndighed en fordel.
- 50 Det er i denne forbindelse tilstrækkeligt at bemærke, at den anfægtede afgørelse på tidspunktet for søgsmålets anlæggelse var bebyrdende for RAS derved, at Kommissionen havde erklæret den omtvistede støtte uforenelig og ulovlig og havde anordnet tilbagesøgning heraf. På dette tidspunkt

kunne RAS således opnå en fordel ved en annullation af den anfægtede afgørelse. Denne afgørelses retsvirkninger for gyldigheden af RAS' retsakter om ydelse af den omtvistede støtte og de heraf følgende forpligtelser for denne myndighed – dvs. forbuddet mod at iværksætte disse retsakter og forpligtelsen til at tilbagesøge den omhandlede støtte – ville således alene som følge af denne annullation automatisk være ophørt med at gøre sig gældende for myndigheden, og dens retsstilling ville nødvendigvis være blevet ændret heraf (jf. i denne retning og analogt dom af 4.3.2009, Tirrenia di Navigazione m.fl. mod Kommissionen, T-265/04, T-292/04 og T-504/04, ikke trykt i Sml., EU:T:2009:48, præmis 69 og 70).

- 51 Som angivet i præmis 40 ovenfor, er Kommissionen ganske vist af den opfattelse, at RAS ikke kan drage nogen »politisk« fordel af en annullation af den anfægtede afgørelse, eftersom denne myndighed ikke havde kompetence til at træffe de foranstaltninger, der er genstand for denne afgørelse. Ifølge Kommissionen blev spørgsmålet om, hvilken myndighed der var kompetent til at fastsætte de offentlige tjenesteforpligtelser på ruterne mellem Sardinien og fastlandet, med Corte costituzionales dom af 16. juli 2013 således afgjort til fordel for den italienske stat. Kommissionens holdning svarer derfor i det væsentlige til at fastslå, at det på baggrund af denne dom fra Corte costituzionale alene var den italienske stat, der var kompetent til at indføre den offentlig tjeneste inden for cabotagesejlads, der blev indført af RAS i 2011 og i 2012, og til at vedtage den hermed forbundne omtvistede kompensationsforanstaltning.
- 52 Dels skal det dog fremhæves, at det ifølge fast retspraksis ikke tilkommer EU's institutioner, navnlig ikke EU's retsinstanser, at udtale sig om den kompetencefordeling, der i de institutionelle regler i national lovgivning er gennemført mellem de forskellige nationale enheder, eller om de respektive forpligtelser, der påhviler disse enheder (kendelse af 21.3.1997, Région wallonne mod Kommissionen, C-95/97, EU:C:1997:184, præmis 7, og dom af 15.6.1999, Regione Autonoma Friuli-Venezia Giulia mod Kommissionen, T-288/97, EU:T:1999:125, præmis 48).
- 53 Dels og under alle omstændigheder skal det fastslås, at Kommissionens argument på ingen måde ændrer ved de betragtninger, der er redegjort for i præmis 47-50 ovenfor vedrørende sagsøgerens søgsmålskompetence og søgsmålsinteresse. Hvad angår søgsmålskompetencen kan Retten som anført i præmis 48 ovenfor kun konstatere, at den omtvistede støtte blev udbetalt af RAS på denne myndigheds eget initiativ og med henblik på udøvelsen af dennes selvstændige beføjelser, og at den italienske stat ikke i denne forbindelse greb ind, således at RAS' interesse i at anfægte den anfægtede afgørelse er forskellig fra denne medlemsstats tilsvarende interesse. Følgelig er det ikke nødvendigt for Retten at fortolke Corte costituzionales dom af 16. juli 2013 for at efterprøve, om RAS, som denne myndighed har hævdet, i forhold til den omtvistede kompensationsforanstaltning rent faktisk havde kompetencen til, med henblik på at sikre den territoriale kontinuitet, at indføre sin egen cabotagesejladstjeneste mellem Sardinien og den italienske halvø. Hvad angår søgsmålsinteressen fremgår det af præmis 50 ovenfor, at den anfægtede afgørelse er bebyrdende for sagsøgeren, og at denne derfor kan drage en retlig fordel af dens annullation. Den omstændighed, at sagsøgeren af de af Kommissionen anførte grunde ikke kan drage en »politisk« fordel af en sådan annullation, er derfor uden betydning. Kommissionen har i øvrigt ikke gjort gældende, at Corte costituzionales ovennævnte dom ændrer ved RAS' kompetence til at yde den omtvistede kapitalforhøjelse.
- 54 Det skal for det andet efterprøves, om RAS' søgsmålsinteresse som anført af Kommissionen er bortfaldet under sagens behandling som følge af Saremars likvidation.
- 55 Det fremgår i denne forbindelse af de redegørelser og dokumenter, som parterne den 11. og 29. juli 2016 er fremkommet med over for Retten, at Saremar – der er ude af stand til at tilbagebetale den allerede udbetalte del af den omtvistede støtte – har anmodet om at blive omfattet af den forebyggende tvangsakkordprocedure med henblik på sin likvidation, hvilken forebyggende tvangsakkord blev godkendt af Tribunale di Cagliari (retten i Cagliari, Italien) den 22. juli 2015. Denne forebyggende tvangsakkord fastsætter, at Saremars kreditorer skal fyldestgøres gennem salg og afvikling af alle selskabets aktiver. Saremars flåde blev afhændet den 30. december 2015, og dette selskab

indstillede al aktivitet den 31. marts 2016, mens RAS den 18. marts 2016 tildelte et andet selskab koncessionen på forbindelsen mellem Sardinien og de små sardinske øer. RAS har i øvrigt i sit svar af 11. juli 2016 angivet, at Saremar befandt sig på et fremskredent stadium i likvidationsfasen af den forebyggende tvangsakkordprocedure, idet alle de privilegerede kreditorer var blevet fyldestgjort, og at det var bestemt, at der i de kommende måneder skulle gennemføres en første betydelig udlodning mellem de simple kreditorer.

- 56 Det skal dog fastslås, at RAS' søgsmålsinteresse uanset Saremars likvidation ikke er ophørt.
- 57 Dels skal det nemlig bemærkes, at den anfægtede afgørelse ikke er blevet ophævet eller trukket tilbage, således at nærværende søgsmål bevarer sin genstand (jf. i denne retning dom af 7.6.2007, Wunenburger mod Kommissionen, C-362/05 P, EU:C:2007:322, præmis 48).
- 58 Dels vedbliver den anfægtede afgørelse med at have retsvirkninger over for RAS, hvilke retsvirkninger ikke er bortfaldet alene på grund af Saremars likvidation. Kommissionen har i denne forbindelse ikke bestridt, at selskabets likvidation – således som anført i retsmødet af RAS og Saremar – ikke har medført, at det er ophørt med at eksistere, hvilket først vil kunne ske ved udgangen af denne likvidationsproces. Selv hvis det antages, at de forpligtelser, der følger af den anfægtede afgørelse, efter Saremars ophør med at eksistere ophører med at have et konkret indhold for RAS, er dette imidlertid under alle omstændigheder ikke tilfældet på tidspunktet for selskabets likvidation. Det skal tilføjes, at Retten til dato ikke er blevet underrettet om, at Saremars likvidationsprocedure var blevet afsluttet.
- 59 Som følge af denne afgørelse er RAS således stadig ikke berettiget til at udbetale Saremar den del af den omtvistede kapitalforhøjelse, som denne offentlige myndighed – som det fremgår af referatet fra Saremars generalforsamling af 11. juli 2012, der er bilagt stævningen – på grund af anmeldelsen af denne transaktion til Kommissionen ikke har gennemført.
- 60 Med hensyn til den del af den omtvistede støtte, som RAS allerede har udbetalt Saremar, følger det i øvrigt af fast retspraksis, at det forhold, at en virksomhed er under konkursbehandling – herunder når denne behandling fører til virksomhedens likvidation – ikke i sig selv kan rejse tvivl om princippet om, at støtten skal tilbagesøges. I et sådant tilfælde kan genoprettelsen af den tidligere situation og fjernelsen af den konkurrenceforvridning, der er en følge af den ulovligt udbetalte støtte, således principielt opnås derved, at der som en gældspost for virksomheden under likvidation registreres en forpligtelse til tilbagebetaling af den pågældende støtte (jf. dom af 1.7.2009, KG Holding m.fl. mod Kommissionen, T-81/07 – T-83/07, EU:T:2009:237, præmis 192 og 193 og den deri nævnte retspraksis). RAS forbliver derfor som minimum forpligtet til at sørge for, at de fordringer, som denne myndighed på grundlag af den allerede udbetalte del af den omtvistede støtte har på Saremar, opføres under dette selskabs passiver.
- 61 Under disse omstændigheder og uden at det er fornødent at undersøge RAS' argumenter, skal det bemærkes, at Saremars likvidation ikke kan rejse tvivl om den konstatering, der er foretaget i præmis 50 ovenfor, hvorefter en annullation af den anfægtede afgørelse kan tilføre sagsøgeren en fordel, eftersom de forpligtelser, der følger af denne afgørelse, i så fald automatisk vil ophøre med at gøre sig gældende for vedkommende, og sagsøgerens retsstilling nødvendigvis vil blive ændret heraf.
- 62 Kommissionens argumenter kan ikke ændre ved disse betragtninger.
- 63 For det første følger det klart af disse betragtninger, at spørgsmålet om, hvorvidt Saremar kan eller ikke kan videreføre sin økonomiske aktivitet, og følgelig spørgsmålet om, hvorvidt RAS har en interesse i videreførelsen af denne aktivitet, er uden betydning for sagsøgerens fortsatte søgsmålsinteresse. Det fremgår således af præmis 57-60 ovenfor, at det afgørende i denne forbindelse er, at den anfægtede afgørelse dels bevarer en genstand, og at den dels vedbliver med at have retsvirkninger over for RAS og de afgørelser, som RAS har truffet i egenskab af offentlig myndighed. Dette er grunden til, at RAS' erklæringer i forbindelse med sag T-506/14, Grandi Navi Veloci mod Kommissionen, samt de

erklæringer fra regionspræsidenten for RAS, der er gengivet i begrundelsen for regional afgørelse nr. 24/23 (jf. præmis 40 ovenfor), og som Kommissionen har påberåbt sig, ikke er relevante i den konkrete sag. I modsætning til, hvad Kommissionen har gjort gældende, har RAS i øvrigt ikke ved trods disse erklæringer at opretholde det foreliggende søgsmål tilsidesat princippet om, at ingen kan bestride det, som vedkommende tidligere har anerkendt (*nemo potest venire contra factum proprium*).

- 64 For det andet og som det fremgår af præmis 47-61 ovenfor, er det ikke i egenskab af Saremars kreditor, men i egenskab af offentlig myndighed, der tildelte den omtvistede støtte, at RAS er berettiget til at anlægge nærværende søgsmål. Følgelig er den omstændighed, at RAS som Saremars kreditor ikke skulle have nogen interesse i en annullation af den anfægtede afgørelse som følge af sidstnævntes likvidation, uden betydning.
- 65 Endelig og af de grunde, der er redegjort for i præmis 52 og 53 ovenfor, kan Kommissionens argument om, at RAS angiveligt ikke havde kompetence til at yde den omtvistede kompensationsforanstaltning, ikke tiltrædes.
- 66 Det følger af samtlige ovenstående betragtninger, at RAS har bevaret en søgsmålsinteresse i forbindelse med det foreliggende søgsmål, og at der følgelig skal træffes afgørelse.

2. Realiteten

- 67 Søgsmålet omfatter to dele, hvoraf der med den første tilsigtes en annullation af den anfægtede afgørelse, for så vidt som Kommissionen har erklæret den omtvistede kompensationsforanstaltning uforenelig med det indre marked og ulovligt iværksat, og der med den anden tilsigtes en annullation af denne afgørelse, for så vidt som Kommissionen har erklæret den omtvistede kapitalforhøjelse uforenelig og ulovlig.

Den første del af søgsmålet, der angår den del af den anfægtede afgørelse, som vedrører den omtvistede kompensationsforanstaltning

- 68 Mod den del af den anfægtede afgørelse, som vedrører den omtvistede kompensationsforanstaltning, har sagsøgeren formelt fremsat fem anbringender, der i det væsentlige angår retlige fejl og åbenbart urigtige skøn. Det første anbringende vedrører identificeringen af de Saremar pålagte offentlige tjenesteforpligtelser, det andet vedrører anvendelsen af Altmark-betingelserne, det tredje vedrører anvendelsen af Kommissionens beslutning 2005/842/EF af 28. november 2005 om anvendelse af bestemmelserne i [artikel 106, stk. 2, TEUF] på statsstøtte i form af kompensation for offentlig tjeneste ydet til visse virksomheder, der har fået overdraget at udføre tjenesteydelser af almindelig økonomisk interesse (EUT 2005, L 312, s. 67, herefter »afgørelsen om tjenesteydelser af almindelig økonomisk interesse fra 2005«) og af afgørelsen om tjenesteydelser af almindelig økonomisk interesse fra 2011, det fjerde vedrører kvalificeringen af Saremar som en kriseramet virksomhed, og det femte vedrører anvendelsen af principperne i rammebestemmelserne om tjenesteydelser af almindelig økonomisk interesse fra 2011.
- 69 Det skal i denne forbindelse bemærkes, at disse anbringender i det væsentlige vedrører den anfægtede afgørelses materielle lovlighed. RAS har dog inden for rammerne af disse anbringender ligeledes gjort gældende, at den anfægtede afgørelse er behæftet med en begrundelsesmangel. Under det fjerde anbringende har RAS tillige påberåbt sig en tilsidesættelse af sin ret til forsvar, der skyldes den omstændighed, at spørgsmålet om, hvorvidt Saremar var en kriseramet virksomhed, ikke blev debatteret i løbet af den administrative procedure. Det må følgelig lægges til grund, at RAS i denne henseende reelt har fremsat et sjette anbringende, der er særskilt i forhold til de ovennævnte realitetsanbringender, og som vedrører en tilsidesættelse af væsentlige formforskrifter og indeholder to

led vedrørende dels en tilsidesættelse af begrundelsespligten, dels en tilsidesættelse af retten til forsvar. Dette anbringende skal behandles særskilt (jf. i denne retning dom af 5.12.2013, Kommissionen mod Edison, C-446/11 P, ikke trykt i Sml., EU:C:2013:798, præmis 20 og den deri nævnte retspraksis).

- 70 Retten finder det hensigtsmæssigt i første række at behandle det sjette anbringende, dernæst i anden række det andet til det femte anbringende, og i tredje række det første anbringende.

Det sjette anbringende om en tilsidesættelse af væsentlige formforskrifter

– Det første led om en tilsidesættelse af pligten til at begrunde den anfægtede afgørelse

- 71 Til støtte for det sjette anbringendes første led har RAS i det væsentlige anført fem klagepunkter. Der skal først ske en behandling af de to første klagepunkter under ét.
- 72 Med det første klagepunkt gøres det gældende, at den anfægtede afgørelses identificering af de offentlige tjenesteforpligtelser, der er pålagt Saremar, er utilstrækkeligt begrundet. Med det andet klagepunkt gøres det gældende, at Kommissionen ikke har begrundet sin beslutning om ikke at tage hensyn til det bevismateriale, som RAS har fremlagt med henblik på at dokumentere, at de Saremar pålagte offentlige tjenesteforpligtelser var nødvendige og tilstrækkeligt klart defineret.
- 73 Det skal i denne forbindelse bemærkes, at disse to klagepunkter angår begrundelsen for den del af den anfægtede afgørelse, som vedrører undersøgelsen af den omtvistede kompensationsforanstaltning i forhold til den første Altmark-betingelse. Som der imidlertid vil blive redegjort for i præmis 123-132 nedenfor, var denne del af den anfægtede afgørelse ikke absolut nødvendig for at give Kommissionen grundlag for at fastslå, at den nævnte kompensationsforanstaltning ikke overholdt Altmark-betingelserne, eftersom denne institution med rette kunne fastslå, at den anden af disse betingelser ikke var opfyldt. Følgelig er de fejl, som Kommissionen angiveligt begik ved anvendelsen af den første Altmark-betingelse, uden betydning for den anfægtede afgørelses lovlighed. Det skal derfor fastslås, at de to omhandlede klagepunkter er uvirksomme og skal forkastes, uden at det er fornødent at efterprøve, om det første klagepunkt opfylder de formalitetskrav, der er fastsat i artikel 44, stk. 1, litra c), i Rettens procesreglement af 2. maj 1991, som fandt anvendelse på tidspunktet for søgsmålets anlægelse.
- 74 Det tredje klagepunkt angår en manglende begrundelse af den anfægtede afgørelses punkt 255-260, hvori Kommissionen undersøgte den omtvistede kompensationsforanstaltningens forenelighed i forhold til de betingelser, der er fastsat i afgørelsen om tjenesteydelser af almindelig økonomisk interesse fra 2011 og i afgørelsen om tjenesteydelser af almindelig økonomisk interesse fra 2005.
- 75 For det første følger det af fast retspraksis, at kravet i artikel 44, stk. 1, litra c), i procesreglementet af 2. maj 1991, ifølge hvilket en stævning, foruden en angivelse af søgsmålets genstand, skal indeholde de anbringender og argumenter, der gøres gældende, samt en kortfattet fremstilling af anbringenderne, skal fortolkes således, at stævningen skal indeholde udtrykkelige angivelser af de grunde, som søgsmålet støttes på, mens en rent generel angivelse heraf ikke opfylder kravene i dette reglement, idet disse anbringender i så fald afvises. Tilsvarende krav gælder, når et klagepunkt fremføres til støtte for et anbringende (jf. i denne retning dom af 14.2.2012, Italien mod Kommissionen, T-267/06, ikke trykt i Sml., EU:T:2012:69, præmis 35, og af 12.9.2013, Besselink mod Rådet, T-331/11, ikke trykt i Sml., EU:T:2013:419, præmis 37-41 og den deri nævnte retspraksis).
- 76 I den foreliggende sag skal det imidlertid bemærkes, at sagsøgeren ikke har præciseret indholdet af det tredje klagepunkt. I overskriften til sit tredje anbringende vedrørende de fejl, som Kommissionen begik i den anfægtede afgørelses punkt 255-260, har sagsøgeren således begrænset sig til at påberåbe sig en

»tilsidesættelse af artikel 296 TEUF«, uden på nogen måde at præcisere, hvad denne tilsidesættelse består i. Følgelig skal dette klagepunkt afvises fra realitetsbehandling i medfør af artikel 44, stk. 1, litra c), i procesreglementet af 2. maj 1991.

- 77 Med det fjerde klagepunkt gøres det i det væsentlige gældende, at Kommissionen i den anfægtede afgørelses punkt 269 ikke præciserede, om den fandt, at en ydelse af en kompensation for offentlig tjeneste til en kriseramet virksomhed var principielt udelukket.
- 78 Det skal i denne forbindelse påpeges, at den begrundelse, der kræves efter artikel 296 TEUF, i henhold til fast retspraksis skal tilpasses karakteren af den pågældende retsakt og klart og utvetydigt angive de betragtninger, som den institution, der har udstedt retsakten, har lagt til grund, således at de berørte parter kan få kendskab til grundlaget for den trufne foranstaltning, og således at den kompetente ret kan udøve sin prøvelsesret. Det nærmere indhold af begrundelseskravet skal fastlægges i lyset af den konkrete sags omstændigheder, navnlig indholdet af den pågældende retsakt, indholdet af de anførte grunde samt den interesse, som retsaktens adressater samt andre, der må anses for umiddelbart og individuelt berørt af retsakten, kan have i begrundelsen. Det kræves ikke, at begrundelsen angiver alle de forskellige relevante faktiske og retlige momenter, da spørgsmålet, om en afgørelses begrundelse opfylder kravene efter artikel 296 TEUF, ikke blot skal vurderes i forhold til denne retsakts ordlyd, men ligeledes til den sammenhæng, hvori den indgår, samt under hensyn til alle de retsregler, som gælder på det pågældende område (jf. dom af 28.1.2016, Slovenien mod Kommissionen, T-507/12, ikke trykt i Sml., EU:T:2016:35, præmis 23 og den deri nævnte retspraksis).
- 79 Det gælder i øvrigt på statsstøtteområdet, at den nødvendige sammenhæng mellem de grunde, som de berørte parter har påberåbt sig under den formelle undersøgelsesprocedure, og Kommissionens begrundelse for afgørelsen ikke kræver, at denne institution skal forkaste hvert eneste argument til støtte for disse grunde. Den behøver kun at redegøre for de faktiske omstændigheder og retlige betragtninger, der har været afgørende med henblik på afgørelsens opbygning (jf. dom af 28.1.2016, Slovenien mod Kommissionen, T-507/12, ikke trykt i Sml., EU:T:2016:35, præmis 25 og den deri nævnte retspraksis).
- 80 I det foreliggende tilfælde var det ikke absolut nødvendigt for Kommissionen i den anfægtede afgørelses punkt 269 at præcisere, om den fandt, at en ydelse af en kompensation for offentlig tjeneste til en kriseramet virksomhed var principielt udelukket. Det var således tilstrækkeligt, at denne institution, som det i øvrigt er tilfældet i dette punkt i den anfægtede afgørelse, angav, at den nævnte kompensations forenelighed – i henhold til punkt 9 i rammebestemmelserne om tjenesteydelser af almindelig økonomisk interesse fra 2011 og henset til, at betingelserne i afgørelsen om tjenesteydelser af almindelig økonomisk interesse fra 2011 ikke var opfyldt i den konkrete sag – skulle vurderes ud fra rammebestemmelserne for støtte til redning og omstrukturering. Denne angivelse viser således klart de afgørende retlige momenter, der førte Kommissionen til at anse anvendelsen af de nævnte rammebestemmelser for nødvendig i den konkrete sag. Følgelig behøvede Kommissionen ikke at redegøre yderligere i detaljer for de teoretiske postulater, som dens ræsonnement hvilede på, idet den anfægtede afgørelses punkt 269 dels gav RAS grundlag for at forstå dette ræsonnement og at drøfte de nævnte postulater under nærværende sag, navnlig i forbindelse med det fjerde anbringende, dels gav Retten grundlag for at udøve sin prøvelsesret. Det fjerde klagepunkt skal derfor forkastes.
- 81 Med det femte klagepunkt gøres det i det væsentlige gældende, at Kommissionen ikke begrundede anvendelsen i den foreliggende sag af de principper, der er fastsat i punkt 14, 19, 20, 39 og 60 i rammebestemmelserne om tjenesteydelser af almindelig økonomisk interesse fra 2011, på trods af, at disse principper i medfør af de samme rammebestemmelser punkt 61 ikke finder anvendelse på den omtvistede kompensationsforanstaltning.
- 82 Det er i denne forbindelse tilstrækkeligt – som Kommissionen har gjort det i svarskriftet – at bemærke, at nærværende klagepunkt hviler på den præmis, at den omtvistede kompensation for offentlig tjeneste opfylder de betingelser, der er angivet i artikel 2, stk. 1, i afgørelsen om

tjenesteydelser af almindelig økonomisk interesse fra 2011, og at punkt 14, 19, 20, 39 og 60 i rammebestemmelserne om tjenesteydelser af almindelig økonomisk interesse fra 2011 derfor i henhold til disse rammebestemmelser punkt 61 ikke fandt anvendelse på den nævnte kompensation. I en forudgående del af den anfægtede afgørelse, nemlig i denne afgørelses punkt 255-260, redegjorde Kommissionen imidlertid for grundene til, at den fandt, at betingelserne for anvendelsen af afgørelsen om tjenesteydelser af almindelig økonomisk interesse fra 2011 ikke var opfyldt i den konkrete sag. Følgelig var den ikke forpligtet til senere at begrunde, hvorfor den undersøgte den omtvistede kompensation ud fra de betingelser, der er fastsat i punkt 14, 19, 20, 39 og 60 i rammebestemmelserne om tjenesteydelser af almindelig økonomisk interesse fra 2011.

83 Under disse omstændigheder kan det femte klagepunkt ikke tiltrædes, og det sjette anbringendes første led skal herefter forkastes i sin helhed.

– Det andet led om en tilsidesættelse af retten til forsvar

84 RAS har gjort gældende, at Kommissionen i den anfægtede afgørelse for første gang kvalificerede Saremar som en kriseramts virksomhed. Ifølge RAS har dette spørgsmål aldrig været genstand for en kontradiktorisk behandling under den administrative procedure.

85 Kommissionen har heroverfor anført, at sagsøgerens ret til forsvar under den administrative procedure ikke kan påberåbes i den konkrete sag.

86 Det skal i denne forbindelse bemærkes, at det følger af fast retspraksis, at de interesserede parter som omhandlet i artikel 108, stk. 2, TEUF under proceduren for kontrol af statsstøtte udelukkende har ret til at forelægge Kommissionen enhver form for oplysninger, som vil kunne bidrage til at belyse dens fremtidige handlen, og at de ikke kan forlange en kontradiktorisk behandling af Kommissionen, svarende til den, der tilbydes den pågældende medlemsstat. Blandt de interesserede parter som omhandlet i artikel 108, stk. 2, TEUF indgår ikke blot støttemodtagerne eller, i givet fald, deres konkurrenter, men tillige de indenstatslige territoriale enheder, der har ydet støtten, såsom RAS i det foreliggende tilfælde (jf. i denne retning dom af 15.11.2011, Kommissionen og Spanien mod Government of Gibraltar og Det Forenede Kongerige, C-106/09 P og C-107/09 P, EU:C:2011:732, præmis 181 og den deri nævnte retspraksis, og af 12.5.2011, Région Nord-Pas-de-Calais og Communauté d'Agglomération du Douaisis mod Kommissionen, T-267/08 og T-279/08, EU:T:2011:209, præmis 87 og den deri nævnte retspraksis). Den omstændighed, at der under den formelle undersøgelsesprocedure ikke fandt nogen kontradiktorisk forhandling sted mellem RAS og Kommissionen angående spørgsmålet om, hvorvidt Saremar skulle kvalificeres som en kriseramts virksomhed, kan følgelig ikke i det foreliggende tilfælde udgøre en tilsidesættelse af sagsøgerens ret til forsvar. Under alle omstændigheder og som Kommissionen med rette har fremhævet, blev der i 260. og 261. betragtning til afgørelsen om at indlede den formelle undersøgelse udtrykkeligt henvist til det tilfælde, at Saremar var en kriseramts virksomhed, samtidig med at det blev angivet, at Kommissionen ikke på daværende tidspunkt rådede over nogen oplysninger herom. Det tilkom derfor RAS under denne procedure at gøre brug af den mulighed, der blev tilbudt denne myndighed for at fremsætte bemærkninger og oplysninger om dette spørgsmål, såfremt den skønnede det nødvendigt.

87 Det sjette anbringendes andet led skal derfor forkastes, og følgelig skal det sjette anbringende forkastes i det hele.

Det andet anbringende om en tilsidesættelse af artikel 107, stk. 1, TEUF og af artikel 106, stk. 2, TEUF samt om, at Kommissionen har foretaget åbenbart urigtige skøn ved anvendelsen af Altmark-betingelserne

- 88 Det andet anbringende vedrører den anvendelse af de tre første Altmark-betingelser, som Kommissionen foretog i den anfægtede afgørelses punkt 167-224. Dette anbringende består af fem led. De tre første led angår den første Altmark-betingelse, mens det fjerde og det femte af disse led angår henholdsvis den anden og den tredje af disse betingelser. RAS finder i det væsentlige, at de åbenbart urigtige skøn, som Kommissionen har foretaget ved anvendelsen af disse betingelser, udgør en tilsidesættelse af artikel 107, stk. 1, TEUF og af artikel 106, stk. 2, TEUF.
- 89 Det skal indledningsvis bemærkes, at det udelukkende tilkommer Retten at realitetsbehandle den argumentation, som RAS har fremsat til støtte for de forskellige led i det andet anbringende, i forhold til en angivelig tilsidesættelse af artikel 107, stk. 1, TEUF, og ikke i forhold til en angivelig tilsidesættelse af artikel 106, stk. 2, TEUF. Altmark-betingelsernes eneste formål er således at afgøre, om den pågældende foranstaltning udgør statsstøtte som omhandlet i artikel 107, stk. 1, TEUF med henblik på at afgøre, om der foreligger en forpligtelse til at anmelde foranstaltningen til Kommissionen i forbindelse med ny støtte, eller samarbejde med Kommissionen i forbindelse med eksisterende støtte (jf. i denne retning og analogt dom af 1.7.2010, M6 og TF1 mod Kommissionen, T-568/08 og T-573/08, EU:T:2010:272, præmis 128 og 129 og den deri nævnte retspraksis). Disse betingelser vedrører derimod ikke afgørelsen af, om denne støtte er forenelig med artikel 106, stk. 2, TEUF, hvilken afgørelse pr. definition indebærer, at foranstaltningen forinden er blevet kvalificeret som statsstøtte. Følgelig er det foreliggende anbringende uvirksomt, for så vidt som det vedrører en tilsidesættelse af artikel 106, stk. 2, TEUF.
- 90 Det skal i øvrigt påpeges, at det følger af fast retspraksis, at kvalificeringen som statsstøtte forudsætter, at samtlige betingelser i artikel 107, stk. 1, TEUF er opfyldt. Disse betingelser er følgende: For det første skal der være tale om statsstøtte eller støtte, som ydes ved hjælp af statsmidler. For det andet skal denne støtte kunne påvirke samhandelen mellem medlemsstaterne. For det tredje skal den give modtageren en fordel. For det fjerde skal den fordreje eller true med at fordreje konkurrencevilkårene (jf. dom af 22.10.2015, EasyPay og Finance Engineering, C-185/14, EU:C:2015:716, præmis 35 og den deri nævnte retspraksis).
- 91 Med henblik på kvalificeringen som statsstøtte forudsætter artikel 107, stk. 1, TEUF således bl.a., at en virksomhed er blevet tildelt en fordel. Som Domstolen udtalte i præmis 87 i dom af 24. juli 2003, Altmark Trans og Regierungspräsidium Magdeburg (C-280/00, EU:C:2003:415), falder en statslig foranstaltning imidlertid ikke ind under artikel 107, stk. 1, TEUF, hvis den må betragtes som en kompensation, der er et vederlag for de af de begunstigede virksomheder leverede ydelser til opfyldelse af forpligtelser til offentlig tjeneste, således at disse virksomheder reelt ikke har en økonomisk fordel, og denne foranstaltning således ikke har den virkning at sætte disse virksomheder i en konkurrencemæssigt fordelagtig position i forhold til de virksomheder, der konkurrerer med dem (dom af 24.7.2003, Altmark Trans og Regierungspräsidium Magdeburg, C-280/00, EU:C:2003:415, præmis 87, og af 22.10.2015, EasyPay og Finance Engineering, C-185/14, EU:C:2015:716, præmis 45).
- 92 For at en sådan kompensation i det enkelte tilfælde kan falde uden for begrebet statsstøtte, skal en række betingelser imidlertid være opfyldt. For det første skal den pågældende virksomhed faktisk være pålagt at opfylde forpligtelser til offentlig tjeneste, og disse forpligtelser skal være klart defineret. For det andet skal de kriterier, der er grundlag for beregningen af kompensationen, være fastlagt på forhånd på en objektiv og gennemsigtig måde, for at undgå, at kompensationen indebærer en økonomisk fordel, der kan begunstige den pågældende virksomhed i forhold til de konkurrerende virksomheder. For det tredje må kompensationen ikke overstige, hvad der er nødvendigt for helt eller delvis at dække de udgifter, der er afholdt ved opfyldelsen af forpligtelserne til offentlig tjeneste, idet der skal tages hensyn til de hermed forbundne indtægter og til en rimelig fortjeneste ved opfyldelsen af forpligtelserne. For det fjerde, når udvælgelsen af den virksomhed, der skal overdrages en forpligtelse til

offentlig tjeneste, ikke gennemføres inden for rammerne af en procedure for tildeling af offentlige kontrakter, skal størrelsen af den nødvendige kompensation fastlægges på grundlag af en analyse af de omkostninger, som en gennemsnitsvirksomhed, der er veldrevet og tilstrækkeligt udstyret med transportmidler til at kunne opfylde de stillede krav til den offentlige tjeneste, ville have ved at opfylde forpligtelserne (dom af 24.7.2003, Altmark Trans og Regierungspräsidium Magdeburg, C-280/00, EU:C:2003:415, præmis 88-93, og af 11.3.2009, TF1 mod Kommissionen, T-354/05, EU:T:2009:66, præmis 128).

- 93 En statslig foranstaltning, som ikke er i overensstemmelse med en eller flere af Altmark-betingelserne, kan følgelig betragtes som statsstøtte som omhandlet i artikel 107, stk. 1, TEUF, i det omfang de øvrige betingelser, der kræves for kvalificeringen som støtte, og som er omhandlet i denne artikel, er opfyldt (jf. i denne retning dom af 24.7.2003, Altmark Trans og Regierungspräsidium Magdeburg, C-280/00, EU:C:2003:415, præmis 94, og af 11.3.2009, TF1 mod Kommissionen, T-354/05, EU:T:2009:66, præmis 129).
- 94 Det følger af det ovenstående, at Altmark-betingelserne, der skal være opfyldt, for at en statslig foranstaltning i form af en kompensation for offentlig tjeneste kan falde uden for kvalificeringen som statsstøtte, har en kumulativ karakter. Disse betingelser er desuden forskellige fra hinanden og forfølger deres eget formål (dom af 18.2.2016, Tyskland mod Kommissionen, C-446/14 P, ikke trykt i Sml., EU:C:2016:97, præmis 31). I forbindelse med kontrollen med statsstøtte er Kommissionen således ikke forpligtet til at undersøge samtlige disse betingelser, såfremt den konstaterer, at en eller flere af disse ikke er opfyldt (jf. i denne retning dom af 11.3.2009, TF1 mod Kommissionen, T-354/05, EU:T:2009:66, præmis 142, 143 og 146). På tilsvarende vis kan en fejlagtig konstatering fra Kommissionen af, at en af disse betingelser ikke er opfyldt, ikke medføre en annullation af den anfægtede afgørelse, hvis Kommissionen i øvrigt foretager en tilsvarende konstatering vedrørende en anden af disse betingelser, som ikke er fejlbehæftet. Denne sidstnævnte konstatering er således i sig selv tilstrækkelig til at konkludere, at der med den omtvistede foranstaltning ydes en økonomisk fordel, der kan medføre dens kvalificering som statsstøtte (jf. i denne retning dom af 26.11.2015, Abertis Telecom og Retevisión I mod Kommissionen, T-541/13, ikke trykt i Sml., under appel, EU:T:2015:898, præmis 64 og 112).
- 95 Under disse omstændigheder forekommer det i den konkrete sag hensigtsmæssigt at behandle de forskellige led i det foreliggende anbringende under ét. Hvert enkelt af disse led angår således en af Altmark-betingelserne, og som følge heraf kan ingen af dem i sig selv bevirke en annullation af den anfægtede afgørelse.
- 96 Som det fremgår af den anfægtede afgørelses punkt 173, fandt Kommissionen i øvrigt, at det af hensyn til klarheden var mere hensigtsmæssigt at indlede sin undersøgelse af, om Altmark-betingelserne var overholdt, med den omtvistede kompensationsforanstaltning ved at analysere denne ud fra den anden af disse betingelser. I den anfægtede afgørelses punkt 179 afsluttede Kommissionen desuden denne analyse med at fastslå, at denne betingelse ikke var opfyldt, og at kompensationen for offentlig tjeneste følgelig gav Saremar en fordel som omhandlet i artikel 107, stk. 1, TEUF. Det var først efter denne analyse, at Kommissionen successivt undersøgte den første (den anfægtede afgørelses punkt 180-219) og den tredje Altmark-betingelse (den anfægtede afgørelses punkt 220-223). Der skal derfor først ske en behandling af RAS' argumenter vedrørende de retlige fejl og urigtige skøn, som Kommissionen begik ved anvendelsen af den anden Altmark-betingelse, og som er fremført til støtte for det foreliggende anbringendes fjerde led.
- 97 RAS har i det væsentlige gjort gældende, at det ikke kræves efter den anden Altmark-betingelse, at de afgørelser, der giver et mandat til en offentlig tjeneste, tager eksplicit sigte på den pågældende kompensationsforanstaltning. Det er således tilstrækkeligt, at der – som i den konkrete sag – på forhånd samt på en gennemsigtig og objektiv måde sker en fastlæggelse af alle de kriterier for organisering og drift af denne offentlige tjeneste, som gør det muligt at identificere de hermed forbundne omkostninger og indtægter. Med indførelsen af et særskilt regnskab for Saremars drift af

forbindelserne til fastlandet blev enhver overkompensation og enhver krydsfinansiering desuden undgået i den konkrete sag. RAS finder i øvrigt, at denne myndighed ikke udelukkede et driftsunderskud, eftersom den pålagde Saremar at udføre sin offentlige tjenesteopgave i alle tilfælde. Endelig finder RAS, at Kommissionens beslutning 2009/611/EF af 8. juli 2008 om de støtteforanstaltninger, Frankrig har iværksat til fordel for Société Nationale Maritime Corse-Méditerranée (SNCM) – C 58/02 (ex N 118/02) (EUT 2009, L 225, s. 180, herefter »SNCM-afgørelsen«), bekræfter Kommissionens mulighed for at godkende en kompensation for offentlig tjeneste, der udbetales efterfølgende.

- 98 Kommissionen har i svarskriftet i det væsentlige gentaget de betragtninger, som den fremførte i den anfægtede afgørelses punkt 174-177, og som førte den til at konkludere, at den anden Altmark-betingelse ikke var opfyldt i den foreliggende sag. Den har desuden anført, at SNCM-afgørelsen ikke er relevant. CIN har i interventionsindlægget i det væsentlige tiltrådt denne argumentation.
- 99 Det skal indledningsvis bemærkes, at Kommissionen for i den anfægtede afgørelses punkt 179 at konkludere, at den anden Altmark-betingelse ikke var opfyldt i den konkrete sag, i denne afgørelses punkt 174-177 vurderede, at parametrene til beregning af den omtvistede kompensationsforanstaltning ikke kunne anses for på forhånd at være blevet fastlagt på en objektiv og gennemsigtig måde. Den påpegede således, at der i de afgørelser, der fastlagde Saremars offentlige tjenesteopgave, ikke var fastsat nogen kompensation, idet denne endog var udelukket. Ifølge den anfægtede afgørelse hvilede RAS' ovennævnte afgørelser således på det postulat, at den nævnte offentlige tjenesteopgave skulle udføres af Saremar, om ikke på en rentabel måde, så i det mindste under opretholdelse af budgetbalancen, og det var først efterfølgende, da underskuddet som følge af den nævnte opgave var opstået, at der blev indført en kompensationsmekanisme (den anfægtede afgørelses punkt 174-177). Kommissionen tilføjede, at eftersom forpligtelserne vedrørende takstniveauerne – som denne institution efterfølgende konstaterede i forbindelse med anvendelsen af den første Altmark-betingelse – ikke var klart fastlagt, kunne de parametre til beregning af kompensationen, der nødvendigvis var knyttet til disse takstniveauer, ikke i sig selv være blevet fastlagt på forhånd på en objektiv og gennemsigtig måde (den anfægtede afgørelses punkt 178).
- 100 Som påpeget i præmis 92 ovenfor, omhandler den anden Altmark-betingelse i denne henseende nødvendigheden af på forhånd og på en objektiv og gennemsigtig måde at fastlægge de parametre, ud fra hvilke kompensationen beregnes, for at undgå, at denne kompensation indebærer en økonomisk fordel, der kan begunstige modtagervirksomheden i forhold til konkurrerende virksomheder.
- 101 Som Retten har påpeget flere gange, råder medlemsstaterne således over en vid skønsmargen, ikke blot med hensyn til definitionen af en offentlig tjenesteopgave, som den første Altmark-betingelse omhandler, men ligeledes med hensyn til fastsættelsen af kompensationen for omkostningerne ved denne offentlige tjeneste. Hvor der ikke foreligger EU-lovgivning på området for en tjenesteydelse af almindelig økonomisk interesse, er Kommissionen således ikke beføjet til at træffe afgørelse om rækkevidden af de offentlige tjenesteopgaver, der påhviler en offentlig operatør, navnlig ikke om niveauet for de med denne tjeneste forbundne omkostninger, eller om hensigtsmæssigheden af de politiske valg, som de nationale myndigheder træffer i denne henseende, eller om den offentlige operatørs økonomiske effektivitet (jf. i denne retning dom af 16.7.2014, Zweckverband Tierkörperbeseitigung mod Kommissionen, T-309/12, ikke trykt i Sml., EU:T:2014:676, præmis 104 og 148 og den deri nævnte retspraksis).
- 102 I øvrigt er det netop fordi denne fastsættelse af kompensationen for omkostningerne ved den offentlige tjeneste kun er undergivet en begrænset kontrol fra institutionerne, at den anden Altmark-betingelse kræver, at institutionerne skal være i stand til at efterprøve, hvorvidt der foreligger på forhånd fastsatte, objektive og gennemsigtige parametre, idet disse parametre skal præciseres således, at de udelukker enhver misbrugspræget anvendelse fra medlemsstatens side af begrebet tjenesteydelse af almindelig økonomisk interesse, der bevirker, at den offentlige operatør tildeles en økonomisk fordel i

form af en kompensation (jf. i denne retning dom af 16.7.2014, Zweckverband Tierkörperbeseitigung mod Kommissionen, T-309/12, ikke trykt i Sml., EU:T:2014:676, præmis 148 og den deri nævnte retspraksis).

- 103 Denne betingelse overlader således medlemsstaterne en frihed til at vælge den praktiske fremgangsmåde til at sikre overholdelsen af betingelsen, forudsat at fremgangsmåden for fastsættelse af parametrene til beregning af kompensationen forbliver objektiv og gennemsigtig. Kommissionens bedømmelse i denne forbindelse skal bygge på en analyse af de konkrete retlige og økonomiske betingelser, under hensyn til hvilke disse parametre fastsættes (jf. i denne retning dom af 7.11.2012, CBI mod Kommissionen, T-137/10, EU:T:2012:584, præmis 192 og den deri nævnte retspraksis).
- 104 Det må i den foreliggende sag fastslås, at Kommissionens analyse i den anfægtede afgørelses punkt 174-177, hvori denne institution navnlig har henvist til fraværet af enhver forudgående fastsættelse af en kompensation, ikke er fejlagtig.
- 105 Det fremgår således af sagsakterne, at ingen af de i præmis 6-9 ovenfor omhandlede regionale afgørelser – med hvilke RAS gav Saremar mandat til at udføre rutesejladser til fastlandet og præciserede de hermed forbundne offentlige tjenesteforpligtelser – udtrykkeligt eller blot implicit fastsætter en udbetaling af en kompensation for offentlig tjeneste svarende til de omkostninger, der er affødt af opfyldelsen af de ovennævnte forpligtelser. Som Kommissionen har fremhævet i den anfægtede afgørelses punkt 174-177, gav alle disse afgørelser tværtimod Saremar retningslinjer for at fastlægge de rutesejladser, der skulle udføres, og de takster, der skulle indføres, samt for at tilpasse de nævnte takster med henblik på at forene efterspørgslen på transport med målsætningen om økonomisk og finansiel balance. Disse afgørelser hvilede således på det postulat, at udførelsen af de ovennævnte offentlige tjenesteforpligtelser skulle ske på markedsvilkår og dermed under sikring af aktivitetens bæredygtighed uden at gøre brug af en kompensation for offentlig tjeneste udbetalt af RAS. Som Kommissionen har bemærket i den anfægtede afgørelses punkt 177, begrundes forpligtelsen til at opretholde den økonomiske balance for ruterne til fastlandet i øvrigt udtrykkeligt i regional afgørelse nr. 48/65 med henvisning til målsætningen om at undgå en udbetaling af uforenelig statsstøtte.
- 106 Det var under disse omstændigheder med rette, at Kommissionen fastslog, at kravet om en forudgående fastlæggelse af objektive og gennemsigtige parametre for beregningen af kompensationen for offentlig tjeneste ikke kunne anses for opfyldt i den foreliggende sag. Dette kunne således ikke være tilfældet, idet RAS ikke havde vedtaget nogen bestemmelser om ydelse af en sådan kompensation, og i en sammenhæng, hvor de nærmere regler for organisering af den omhandlede offentlige tjeneste, således som disse er beskrevet i præmis 105 ovenfor, i det mindste i princippet udelukkede denne kompensation. I forbindelse med den anden Altmark-betingelse indrømmer retspraksis ganske vist, som påpeget i præmis 103 ovenfor, de nationale myndigheder vide skønsbeføjelser til at fastlægge den nærmere fremgangsmåde for beregningen af den pågældende kompensation for offentlig tjeneste. Dog kan disse skønsbeføjelser ikke i denne forbindelse fritage de nationale myndigheder for på forhånd at fastsætte en kompensation for offentlig tjeneste. En forudgående fastlæggelse af den nærmere fremgangsmåde for beregning af denne kompensation er således nødvendig, for at den anden Altmark-betingelse kan være opfyldt, og forudsætter pr. definition, at det ligeledes på forhånd er blevet besluttet at yde en sådan kompensation.
- 107 Som Kommissionen i det væsentlige har anført i duplikken, står det i øvrigt de nationale myndigheder frit for, dersom de finder det formålstjenligt, at fastsætte en offentlig tjenesteopgave, hvis finansielle balance sikres fuldt ud gennem driftsindtægterne, uden at gøre brug af en kompensation for offentlig tjeneste. Ganske vist indebærer en pålæggelse af offentlige tjenesteforpligtelser generelt, at der som modydelse ydes den pågældende operatør en kompensation. Hvor der ikke foreligger EU-lovgivning på området for en tjenesteydelse af almindelig økonomisk interesse, er EU-retten dog ikke til hinder for, at der ikke fastsættes en sådan kompensation for offentlig tjeneste. Som Kommissionen med rette bemærkede i den anfægtede afgørelses punkt 174, havde den skønsmargen, som RAS inden for rammerne af de i præmis 6-9 ovenfor omhandlede regionale afgørelser tildelte Saremar til at justere

sine takster, i den konkrete sag netop til formål at give dette selskab mulighed for at opretholde den finansielle og økonomiske balance i sin aktivitet på markedsvilkår, uden at have behov for at benytte sig af en offentlig finansiering.

- 108 Når dette er sagt, kan den omtvistede kompensationsforanstaltning, der senere blev ydet på baggrund af de driftsunderskud, der hidrørte fra denne aktivitet – inden for denne ramme, der udelukkede en finansiering af Saremars opgave ved hjælp af offentlige midler – ikke anses for en kompensation for offentlig tjeneste i den forstand, hvori begrebet er anvendt i dom af 24. juli 2003, Altmark Trans og Regierungspräsidium Magdeburg (C-280/00, EU:C:2003:415). Eftersom der ikke på forhånd blev fastsat en sådan kompensation, kunne den derfor ikke – som det kræves efter den anden Altmark-betingelse – beregnes på grundlag af objektive og gennemsigtige parametre, som selv var fastsat på forhånd. Som Kommissionen har påpeget i den anfægtede afgørelses punkt 176, var det således først i forbindelse med regional lov nr. 15 af 2012, at RAS traf den beslutning at udbetale Saremar et tilskud på 10 mio. EUR for »at dække det eventuelle underskud« hidrørende fra de rutesejladser til fastlandet, der blev udført af Saremar. Ydermere angiver denne regionale lov på ingen måde, på grundlag af hvilke parametre størrelsen af dette tilskud er blevet fastsat.
- 109 Det følger af det ovenstående, at Kommissionen alene på grundlag af den anfægtede afgørelses punkt 174-177 med rette kunne fastslå, at den anden Altmark-betingelse ikke var opfyldt i det foreliggende tilfælde.
- 110 De argumenter, som RAS har fremført under det andet anbringendes fjerde led, kan ikke ændre ved denne konklusion.
- 111 For det første er RAS' argument om, at den manglende eksplicitte henvisning til en kompensation for offentlig tjeneste i de regionale afgørelser, der giver Saremar et mandat til en offentlig tjeneste, ikke er i strid med den anden Altmark-betingelse, ugrundet.
- 112 På den ene side støttes dette argument hverken af rammebestemmelserne om tjenesteydelser af almindelig økonomisk interesse fra 2011 eller af Kommissionens meddelelse af 11. januar 2012 om anvendelsen af Den Europæiske Unions statsstøtteregler på kompensation for levering af tjenesteydelser af almindelig økonomisk interesse (EUT 2012, C 8, s. 4), som RAS har støttet sig på. Som sagsøgeren selv har angivet, fremgår det således kun af disse meddelelser, at Kommissionen er af den opfattelse, at de kompetente nationale myndigheder ikke er forpligtet til på forhånd at fastsætte den præcise størrelse af kompensationen eller en bestemt formel, der giver mulighed for at beregne dette beløb. Det fremgår derimod på ingen måde af disse meddelelser, at Kommissionen er af den opfattelse, at disse samme myndigheder – ligesom RAS – kan undlade på forhånd at fastsætte, at der skal udbetales en kompensation. Som angivet i præmis 106 ovenfor, kan de vide skønsmålinger, som de nationale myndigheder råder over til at fastlægge parametrene til beregning af en kompensation for offentlig tjeneste, i denne forbindelse pr. definition ikke fritage disse myndigheder for på forhånd at fastsætte en sådan kompensation.
- 113 På den anden side kan SNCM-afgørelsen ikke påberåbes til støtte for dette argument. Dels, og som Kommissionen med rette har påpeget, følger det således af fast retspraksis, at det kun er inden for rammerne af artikel 107, stk. 1, TEUF, således som fortolket i dom af 24. juli 2003, Altmark Trans og Regierungspräsidium Magdeburg (C-280/00, EU:C:2003:415), at lovligheden af en afgørelse, hvorved en kompensation for offentlig tjeneste kvalificeres som statsstøtte, skal vurderes, og ikke i lyset af en tidligere beslutningspraksis, hvis denne forudsættes godtgjort (jf. i denne retning og analogt dom af 15.6.2005, Regione autonoma della Sardegna mod Kommissionen, T-171/02, EU:T:2005:219, præmis 177 og den deri nævnte retspraksis). Dels, og som Kommissionen har bemærket i duplikken, giver SNCM-afgørelsen under alle omstændigheder ikke grundlag for at tiltræde sagsøgerens argument. I modsætning til, hvad sagsøgeren har anført i replikken, følger det således af denne afgørelses punkt 253, at den kompensation for offentlig tjeneste, der blev tildelt SNCM, til forskel fra den omtvistede kompensationsforanstaltning var blevet fastsat på forhånd i den aftale om et mandat

til offentlig tjeneste, der var indgået mellem de franske myndigheder og denne virksomhed. I øvrigt fandt Kommissionen i samme SNCM-afgørelse, at den nævnte kompensation udgjorde statsstøtte i forhold til Altmark-betingelserne.

- 114 For det andet kan den omstændighed, at alle de nødvendige kriterier til præcist at identificere og beregne omkostningerne og indtægterne vedrørende den omhandlede offentlige tjeneste er fastlagt i de afgørelser fra RAS, der giver Saremar et mandat, og den omstændighed, at regional afgørelse nr. 20/57 indførte et særskilt regnskabssystem for den nævnte offentlige tjeneste, ikke godtgøre, at Kommissionen begik en retlig fejl eller foretog et åbenbart urigtigt skøn ved anvendelsen af den anden Altmark-betingelse.
- 115 Dels er det postulat, som det første af de i præmis 114 ovenfor omtalte argumenter hviler på, fejlagtigt. Som RAS selv har anerkendt i stævningen, var det således ikke alle de nødvendige kriterier til at identificere og beregne omkostningerne og indtægterne vedrørende den omhandlede offentlige tjeneste, der på forhånd var fastlagt, eftersom de regionale afgørelser, der gav Saremar et mandat, ikke tog hensyn til den forventelige trafikvolumen på de rutesejladser til fastlandet, som denne virksomhed skulle udføre. Imidlertid er der åbenbart tale om en variabel, som kan spille en væsentlig rolle for, hvorvidt der kan opnås en økonomisk balance for den pågældende aktivitet, og følgelig for beregningen af en eventuel kompensation, der er nødvendig for denne balance. RAS har således implicit, men nødvendigvis anerkendt, at et afgørende element for at fastsætte objektive parametre for beregning af størrelsen af kompensationen ikke blev inddraget i de ovennævnte regionale afgørelser.
- 116 Dels er den omstændighed, at de nævnte regionale afgørelser lettede identificeringen af de regnskabsoplysninger, der var nødvendige for beregningen af størrelsen af en eventuel kompensation, ikke afgørende i den foreliggende sag. Denne omstændighed kan således, selv hvis den forudsættes godtgjort, ikke opveje manglen i disse afgørelser på bestemmelser om ydelse af en kompensation for offentlig tjeneste, og følgelig heller ikke manglen på objektive og gennemsigtige parametre for beregningen af denne kompensation. Det skal navnlig fremhæves, at intet i de nævnte regionale afgørelser indikerer, at de af RAS fremførte regnskabsoplysninger skulle anvendes til fastlæggelsen af beregningen af størrelsen af en kompensation for offentlig tjeneste, idet denne kompensation som angivet i præmis 106 ovenfor i princippet var udelukket.
- 117 Som Kommissionen har anført, fremgår det i øvrigt af selve ordlyden af regional afgørelse nr. 20/57, at det særskilte regnskabssystem, der blev indført i denne afgørelse, havde til formål at sikre den økonomiske og finansielle balance for den omhandlede offentlige tjeneste på markedsvilkår. Navnlig, og som RAS selv har angivet i stævningen, tog dette særskilte regnskabssystem bl.a. sigte på at undgå, at der blev kompenseret for de med denne offentlige tjeneste forbundne omkostninger gennem indtægterne fra de rutesejladser til de små sardinske øer og Korsika, som Saremar udførte inden for rammerne af en offentlig tjenesteaftale, og som navnlig indbefattede en kompensation for offentlig tjeneste, der blev udbetalt som led i denne aftale.
- 118 Endelig kan RAS ikke med føje påberåbe sig den omstændighed, at den forudgående identificering af de relevante regnskabsoplysninger i de regionale afgørelser om et mandat til offentlig tjeneste og indførelsen af et særskilt regnskabssystem gjorde det muligt at undgå en overkompensation.
- 119 Som påpeget i præmis 92 ovenfor, er kravet om, at der ikke må ske overkompensation, således relevant ved undersøgelsen af den tredje Altmark-betingelse, men ikke ved undersøgelsen af den anden betingelse, som skal begrænses til en efterprøvelse af, hvorvidt der er sket en forudgående fastlæggelse af objektive og gennemsigtige beregningsparametre til fastsættelse af størrelsen af denne kompensation. Selv om disse betingelser står i et vist indbyrdes afhængighedsforhold, forholder det sig ikke desto mindre således, at disse betingelser som angivet i præmis 94 ovenfor alle skal være selvstændigt opfyldt, for at den omtvistede kompensationsforanstaltning ikke kvalificeres som støtte.

- 120 Det er i denne henseende forgæves, at sagsøgeren har henvist til præmis 210 i dom af 12. februar 2008, BUPA m.fl. mod Kommissionen (T-289/03, EU:T:2008:29). Retten fastslog således i denne præmis, at Kommissionen i den afgørelse, der var genstand for tvisten, havde efterprøvet, hvorvidt der i den konkrete sag var sket en overkompensation, som var relevant i forbindelse med undersøgelsen af den tredje Altmark-betingelse. Retten udledte derfor i det væsentlige heraf, at Kommissionen implicit, men nødvendigvis havde foretaget en forudgående efterprøvelse af, om der forelå objektive og gennemsigtige parametre for beregning af størrelsen af den pågældende kompensation for offentlig tjeneste, der faldt ind under den anden Altmark-betingelse. I den samme doms præmis 211 konkluderede Retten heraf, at det tilkom denne at efterprøve, om Kommissionen med føje havde kunnet fastslå, at denne anden betingelse var opfyldt. Den nævnte doms præmis 210, der langt fra støtter sagsøgerens argument, bekræfter således, sat i sin rette sammenhæng, nødvendigheden af at efterprøve, om der foreligger objektive og gennemsigtige parametre, der er fastsat på forhånd med henblik på at fastlægge størrelsen af den omtvistede kompensationsforanstaltning, uafhængigt af, at der ikke er sket overkompensation (dom af 12.2.2008, BUPA m.fl. mod Kommissionen, T-289/03, EU:T:2008:29, præmis 210 og 211).
- 121 For det tredje og endelig skal det bemærkes, at Saremars forpligtelse til i alle tilfælde at udføre den offentlige tjenesteopgave, som i den konkrete sag var blevet betroet dette selskab med henblik på at sikre den territoriale kontinuitet, herunder i tilfælde af driftsunderskud, i modsætning til RAS' udsagn ikke viser, at den anden Altmark-betingelse var opfyldt. Tværtimod antyder forekomsten af en sådan forpligtelse netop, at RAS i modsætning til, hvad der fremgår af de i præmis 6-9 ovenfor omhandlede regionale afgørelser, ikke kunne udelukke en eventuel benyttelse af en kompensation for offentlig tjeneste, og at denne myndighed følgelig i disse regionale afgørelser burde have fastsat en ydelse af en kompensation samt objektive og gennemsigtige parametre til fastlæggelse af størrelsen af denne.
- 122 Det følger af det ovenfor anførte, at Kommissionen ved at støtte sig på de betragtninger, der er udtrykt i den anfægtede afgørelses punkt 174-177, med rette kunne fastslå, at den omtvistede kompensationsforanstaltning ikke opfyldte den anden Altmark-betingelse. Den af RAS påberåbte omstændighed, at Kommissionen i denne afgørelses punkt 178 støttede sig på fejlagtige betragtninger, der vedrørte Saremars skønsbeføjelser til at fastsætte og justere sine takster, og som blev fremført i forbindelse med undersøgelsen af den første Altmark-betingelse, er uden betydning. Eftersom de i den nævnte afgørelses punkt 174-177 fremførte betragtninger som angivet ovenfor var tilstrækkelige til at fastslå, at den anden Altmark-betingelse ikke var opfyldt, er betragtningerne i afgørelsens punkt 178 således nødvendigvis overflødige. RAS' klagepunkt vedrørende dette sidstnævnte punkt er derfor uvirksomt. En fejlagtig begrundelse kan således ikke begrunde en annullation af den retsakt, der er behæftet med denne fejlagtige begrundelse, hvis den er overflødig, og hvis der foreligger andre grunde, der udgør et tilstrækkeligt grundlag (jf. dom af 20.9.2012, Frankrig mod Kommissionen, T-154/10, EU:T:2012:452, præmis 99 og den deri nævnte retspraksis). Det andet anbringendes fjerde led skal derfor forkastes.
- 123 Hvad angår det andet anbringendes øvrige led skal det fastslås, at de er uvirksomme på grund af forkastelsen af dette anbringendes fjerde led af de grunde, der er gennemgået i præmis 100-122 ovenfor.
- 124 For det første er Kommissionen, som angivet i præmis 94 ovenfor, henset til Altmark-betingelsernes kumulative og selvstændige karakter, således ikke forpligtet til at undersøge samtlige disse betingelser, såfremt den konstaterer, at en af dem ikke er opfyldt, og at den omtvistede foranstaltning følgelig skal kvalificeres som statsstøtte. Såfremt Kommissionen med rette har foretaget en sådan konstatering, kan den eventuelt fejlagtige karakter af denne institutions vurderinger angående en eller flere andre af disse betingelser for det andet i princippet ikke medføre en annullation af den anfægtede afgørelse.
- 125 Selv om Kommissionen i den anfægtede afgørelse undersøgte den omtvistede kompensationsforanstaltning i forhold til de tre første Altmark-betingelser, fandt den som anført i præmis 96 ovenfor ikke desto mindre, at det i den foreliggende sag skulle undersøges, hvorvidt den omtvistede kompensationsforanstaltning skulle kvalificeres som statsstøtte, ved først at efterprøve, om

den anden af de nævnte betingelser var opfyldt, og den undersøgte først på et senere stadium i sin analyse den første og den tredje af disse betingelser. Efter at Kommissionen havde konkluderet, at denne anden betingelse ikke kunne anses for opfyldt, udledte denne institution i øvrigt i den anfægtede afgørelses punkt 179 heraf, at den nævnte kompensation gav Saremar en fordel som omhandlet i artikel 107 TEUF. Kommissionen fandt således nødvendigvis i den anfægtede afgørelse, at undersøgelsen af denne anden betingelse var tilstrækkelig til at konkludere, at den omtvistede kompensationsforanstaltning bibragte Saremar en økonomisk fordel.

- 126 Det kan i visse tilfælde ganske vist ikke udelukkes, at rigtigheden af Kommissionens konklusioner angående en af Altmark-betingelserne, henset til et vist indbyrdes afhængighedsforhold mellem disse betingelser, kan afhænge af rigtigheden af vurderinger foretaget i forbindelse med en anden af disse betingelser.
- 127 For det første kunne Kommissionens konklusion om, at den anden Altmark-betingelse ikke var opfyldt, dog i den foreliggende sag, som fastslået i præmis 122 ovenfor, alene støttes på de grunde, der er redegjort for i den anfægtede afgørelses punkt 174-177.
- 128 For det andet afhænger disse grunde på ingen måde af de vurderinger, som Kommissionen foretog i forbindelse med undersøgelsen af den første eller af den tredje Altmark-betingelse.
- 129 I forbindelse med anvendelsen af den første Altmark-betingelse fandt Kommissionen således i den anfægtede afgørelses punkt 181-210 først i det væsentlige, at de Saremar pålagte offentlige tjenesteforpligtelser ikke var nødvendige, navnlig fordi de ikke kunne sikre, at taksterne for ruterne mellem Sardinien og fastlandet blev økonomisk overkommelige. Det må konstateres, at disse betragtninger ikke har nogen forbindelse med dem, der er fremført i samme afgørelses punkt 174-177, der, som angivet i præmis 99 ovenfor, hviler på den konstatering, at RAS' afgørelser om fastsættelse af Saremars offentlige tjenesteforpligtelser ikke foreskrev en ydelse af en kompensation for offentlig tjeneste.
- 130 Dernæst – og stadig i forbindelse med anvendelsen af den første Altmark-betingelse – fastslog Kommissionen i den anfægtede afgørelses punkt 211-219, at Saremars offentlige tjenesteforpligtelser ikke var defineret tilstrækkeligt klart med hensyn til niveauet for de takster, der skulle anvendes. I denne anledning henviste den ganske vist i denne afgørelses punkt 178 til denne vurdering for heraf at udlede, at parametrene til beregning af kompensationens størrelse ikke kunne have været fastlagt på forhånd på en gennemsigtig og objektiv måde, i betragtning af forbindelsen i den konkrete sag mellem fastlæggelsen af disse parametre og fastsættelsen af niveauet for de nævnte takster. Som påpeget i præmis 122 ovenfor, er den anfægtede afgørelses punkt 178 i forbindelse med anvendelsen af den anden Altmark-forbindelse dog overflødig på baggrund af de betragtninger, der er fremført i samme afgørelses punkt 174-177.
- 131 Endelig støttede Kommissionen sig i den anfægtede afgørelses punkt 220-222 alene på sine vurderinger vedrørende den manglende nødvendighed af en offentlig tjeneste og den utilstrækkeligt klare definition af de offentlige tjenesteforpligtelser, som den foretog i forbindelse med anvendelsen af den første Altmark-betingelse, for at konkludere, at den tredje Altmark-betingelse om, at der ikke må ske overkompensation, følgelig ikke kunne anses for opfyldt.
- 132 Selv hvis det lægges til grund, at Kommissionen – som RAS i det væsentlige har anført under det foreliggende anbringendes første, andet, tredje og femte led – med urette fastslog, at den første og den tredje Altmark-betingelse ikke var opfyldt, kan disse fejl følgelig ikke ændre ved Kommissionens konklusion efter analysen af den anden af disse betingelser, hvorefter den omtvistede kompensationsforanstaltning gav Saremar en økonomisk fordel. Disse led i det foreliggende anbringende skal følgelig anses for uvirksomme, således at dette anbringende skal forkastes i det hele, uden at det er fornødent at anordne de foranstaltninger til bevisoptagelse, som RAS har anmodet om under det første og det andet af disse led.

Det tredje anbringende om retlige fejl og åbenbart urigtige skøn ved anvendelsen af afgørelsen om tjenesteydelser af almindelig økonomisk interesse fra 2005 og afgørelsen om tjenesteydelser af almindelig økonomisk interesse fra 2011

- 133 RAS har under det tredje anbringende i det væsentlige gjort gældende, at Kommissionens undersøgelse i den anfægtede afgørelses punkt 249-260 af den omtvistede kompensationsforanstaltning forenelighed med det indre marked i forhold til afgørelsen om tjenesteydelser af almindelig økonomisk interesse fra 2011 er behæftet med retlige fejl og åbenbart urigtige skøn. Dette anbringende består af tre led.
- 134 Det skal indledningsvis bemærkes, at de kompensationer for offentlig tjeneste, der ikke overholder Altmark-betingelserne, og som i øvrigt opfylder alle de betingelser, der er fastsat i artikel 107, stk. 1, TEUF for at blive kvalificeret som statsstøtte, alligevel kan erklæres forenelige med det indre marked, navnlig i medfør af bestemmelserne i artikel 106, stk. 2, TEUF (jf. dom af 7.11.2012, CBI mod Kommissionen, T-137/10, EU:T:2012:584, præmis 81 og den deri nævnte retspraksis).
- 135 Det skal ligeledes bemærkes, at det følger af ordlyden af artikel 106, stk. 2, TEUF, at de virksomheder, der har fået overdraget at udføre tjenesteydelser af almindelig økonomisk interesse, er underkastet traktatens bestemmelser, navnlig konkurrencereglerne, i det omfang anvendelsen af disse bestemmelser ikke retligt eller faktisk hindrer opfyldelsen af de særlige opgaver, som er betroet dem, dog forudsat, at udviklingen af samhandelen ikke påvirkes i et sådant omfang, at det strider mod EU's interesse (jf. dom af 1.7.2010, M6 og TF1 mod Kommissionen, T-568/08 og T-573/08, EU:T:2010:272, præmis 136 og den deri nævnte retspraksis).
- 136 Som påpeget i præmis 101 ovenfor, følger det af en retspraksis, der gælder såvel ved anvendelsen af Altmark-betingelserne som ved anvendelsen af artikel 106, stk. 2, TEUF, at Kommissionen, hvor der ikke foreligger harmoniseret EU-lovgivning på området, ikke er beføjet til at træffe afgørelse om rækkevidden af de offentlige tjenesteopgaver, der påhviler en offentlig operatør, navnlig ikke om niveauet for de med denne tjeneste forbundne omkostninger, eller om hensigtsmæssigheden af de politiske valg, som de nationale myndigheder træffer i denne henseende, eller om den offentlige operatørs økonomiske effektivitet.
- 137 Som allerede bemærket i præmis 102 og 103 ovenfor, kan de vide skønsmålinger, der således indrømmes disse nationale myndigheder, imidlertid ikke være ubegrænsede. I forbindelse med anvendelsen af artikel 106, stk. 2, TEUF må disse vide skønsmålinger navnlig ikke forhindre Kommissionen i at efterprøve, at den undtagelse fra forbuddet mod statsstøtte, der er fastsat i denne bestemmelse, kan indrømmes.
- 138 Det skal i øvrigt bemærkes, at udøvelsen af de skønsmålinger, som Kommissionen råder over ved anvendelsen af artikel 106, stk. 2, TEUF med henblik på at afgøre, hvorvidt en statslig foranstaltning, som den har kvalificeret som statsstøtte, er forenelig med det indre marked, indebærer komplicerede økonomiske og sociale vurderinger. Således kan Unionens retsinstanser ved kontrollen med, hvorvidt disse beføjelser udøves retmæssigt, ikke erstatte Kommissionens skøn med sit eget (jf. i denne retning og analogt dom af 5.3.2015, Banco Privado Português og Massa Insolvente do Banco Privado Português, C-667/13, EU:C:2015:151, præmis 67 og den deri nævnte retspraksis).
- 139 Endelig kan medlemsstaternes og Kommissionens skønsmålinger ved anvendelsen af artikel 106, stk. 2, TEUF være begrænset af de direktiver og afgørelser, som denne institution har kompetence til at vedtage på grundlag af artikel 106, stk. 3, TEUF. Således har Kommissionen successivt vedtaget afgørelsen om tjenesteydelser af almindelig økonomisk interesse fra 2005 og afgørelsen om tjenesteydelser af almindelig økonomisk interesse fra 2011 med henblik på at fastsætte de betingelser, hvorunder en kompensation for offentlig tjeneste kan anses for forenelig med artikel 106, stk. 2, TEUF, og som følge heraf kan fritages for den pligt til anmeldelse af ny støtte, der er fastsat i

artikel 108, stk. 3, TEUF. Som det således følger af artikel 11 og 12 i afgørelsen om tjenesteydelser af almindelig økonomisk interesse fra 2011, ophæver denne afgørelse afgørelsen om tjenesteydelser af almindelig økonomisk interesse fra 2005 og træder i kraft den 31. januar 2012.

– Det tredje anbringendes første led om en retlig fejl angående det tidsmæssige anvendelsesområde for afgørelsen om tjenesteydelser af almindelig økonomisk interesse fra 2005 og for afgørelsen om tjenesteydelser af almindelig økonomisk interesse fra 2011

- 140 RAS har med det tredje anbringendes første led gjort gældende, at Kommissionen med urette anvendte afgørelsen om tjenesteydelser af almindelig økonomisk interesse fra 2011, på trods af, at det var afgørelsen om tjenesteydelser af almindelig økonomisk interesse fra 2005, der fandt tidsmæssig anvendelse på de faktiske omstændigheder i den konkrete sag. Denne myndighed har i denne forbindelse anført, at alle de væsentlige elementer i Saremars offentlige tjenesteopgave var blevet fastsat inden ikrafttrædelsen af afgørelsen om tjenesteydelser af almindelig økonomisk interesse fra 2011, og at de regionale afgørelser, der definerede Saremars offentlige tjenesteopgave, indebar en kompensation for et eventuelt underskud.
- 141 Kommissionen og CIN har heroverfor i det væsentlige anført, at den omtvistede støtte først blev ydet i august 2012.
- 142 Det følger i denne henseende af fast retspraksis, at en statsstøtte skal anses for ydet, når de kompetente nationale myndigheder har vedtaget en juridisk bindende retsakt, hvormed de forpligter sig til at udbetale den pågældende støtte, eller når retten til at oppebære denne støtte gives modtageren ved gældende love og administrative bestemmelser (dom af 21.3.2013, Magdeburger Mühlenwerke, C-129/12, EU:C:2013:200, præmis 40; jf. ligeledes dom af 30.11.2009, Frankrig og France Télécom mod Kommissionen, T-427/04 og T-17/05, EU:T:2009:474, præmis 320 og den deri nævnte retspraksis).
- 143 I den foreliggende sag er det allerede blevet påpeget i præmis 105 og 116 ovenfor, at ingen af de i præmis 6-9 ovenfor omhandlede regionale afgørelser foreskrev en ydelse til Saremar af en kompensation for offentlig tjeneste svarende til de forpligtelser, der i henhold til disse afgørelser påhvilede dette selskab. Som bemærket i præmis 108 ovenfor, var det i øvrigt først i forbindelse med regional lov nr. 15 af 2012, at RAS besluttede at udbetale Saremar den omtvistede kompensationsforanstaltning. I medfør af den ovenfor anførte retspraksis er det følgelig først fra datoen for vedtagelsen af denne regionale lov, som gav Saremar ret til at få udbetalt den nævnte kompensation, at denne kompensation kan anses for at være blevet ydet selskabet.
- 144 Som bemærket i præmis 139 ovenfor, følger det imidlertid af artikel 11 og 12 i afgørelsen om tjenesteydelser af almindelig økonomisk interesse fra 2011, at denne afgørelse ophævede afgørelsen om tjenesteydelser af almindelig økonomisk interesse fra 2005 og trådte i kraft den 31. januar 2012. Følgelig kan alene afgørelsen om tjenesteydelser af almindelig økonomisk interesse fra 2011 finde tidsmæssig anvendelse på den omtvistede kompensationsforanstaltning, idet afgørelsen om tjenesteydelser af almindelig økonomisk interesse fra 2005 under alle omstændigheder ikke længere var i kraft på den dato, på hvilken denne kompensation skal anses for at være blevet ydet Saremar.
- 145 RAS' argumenter kan ikke ændre ved den konklusion, der er angivet i præmis 144 ovenfor. Selv hvis det antages, at alle de væsentlige elementer i Saremars offentlige tjenesteopgave var blevet fastsat i de regionale afgørelser, der definerede dette selskabs offentlige tjenesteforpligtelser, ville dette forhold nemlig under alle omstændigheder, som påpeget i præmis 116 ovenfor, ikke kunne opveje manglen i de nævnte regionale afgørelser på bestemmelser om ydelse af den omtvistede kompensationsforanstaltning. Selv hvis det forudsættes, at disse regionale afgørelser ikke udelukkede RAS' kompensation for de driftsunderskud, som Saremar eventuelt havde haft, forholder det sig i

øvrigt ikke desto mindre således, at ingen af disse afgørelses bestemmelser indeholdt et tilsagn fra RAS, det være sig implicit, om at udbetale denne kompensation, eller gav Saremar en ret til at blive tildelt denne.

146 Det skal under alle omstændigheder påpeges, at efter at Kommissionen i den anfægtede afgørelses punkt 256 og 257 havde undersøgt den omtvistede kompensationsforanstaltning i forhold til betingelserne i artikel 4 i afgørelsen om tjenesteydelser af almindelig økonomisk interesse fra 2011, undersøgte denne institution i samme afgørelses punkt 260 subsidiært denne foranstaltning i forhold til artikel 4, litra e), i afgørelsen om tjenesteydelser af almindelig økonomisk interesse fra 2005. Kommissionen konkluderede heraf, at betingelserne i denne sidstnævnte afgørelse, ligesom betingelserne i afgørelsen om tjenesteydelser af almindelig økonomisk interesse fra 2011, i det foreliggende tilfælde ikke var opfyldt. Det er følgelig med urette, at RAS har gjort gældende, at Kommissionen kun undersøgte den omtvistede kompensationsforanstaltning i forhold til afgørelsen om tjenesteydelser af almindelig økonomisk interesse fra 2011.

147 Det tredje anbringendes første led må derfor forkastes.

– Det tredje anbringendes andet led om retlige fejl og urigtige skøn vedrørende anvendelsen af principperne og betingelserne i afgørelsen om tjenesteydelser af almindelig økonomisk interesse fra 2011

148 Sagsøgeren har under det andet led gjort gældende, at principperne og betingelserne i afgørelserne om tjenesteydelser af almindelig økonomisk interesse fra 2005 og fra 2011 er blevet overholdt. Myndigheden har i denne henseende støttet sig på de argumenter, som den har fremført under det andet anbringende angående de to første Altmark-betingelser. Den har tillige anført, at den anfægtede afgørelse ikke har sat spørgsmålstejn ved, at de tærskler, der er fastsat i artikel 2, stk. 1, litra a) og c), i afgørelsen om tjenesteydelser af almindelig økonomisk interesse fra 2005 og i artikel 2, stk. 1, litra d), i afgørelsen om tjenesteydelser af almindelig økonomisk interesse fra 2011, i det foreliggende tilfælde er blevet overholdt.

149 Kommissionen og CIN finder, at denne argumentation skal forkastes.

150 Indledningsvis skal den del af RAS' argumentation, der angår principperne og betingelserne i afgørelsen om tjenesteydelser af almindelig økonomisk interesse fra 2005, med det samme forkastes som uvirksom, idet denne afgørelse som fastslået i præmis 144 ovenfor ikke fandt tidsmæssig anvendelse på den omtvistede kompensationsforanstaltning.

151 For så vidt angår det øvrige skal det bemærkes, at det følger af artikel 2, stk. 1, litra d), i afgørelsen om tjenesteydelser af almindelig økonomisk interesse fra 2011, at denne bl.a. finder anvendelse på kompensationer for offentlig tjeneste, der ydes til luft- eller søtransport til og fra øer, når den gennemsnitlige årlige trafik på ruten i de to regnskabsår, der går forud for det år, hvori tjenesteydelsen af almindelig økonomisk interesse blev overdraget, ikke overstiger 300 000 passagerer.

152 Det skal ligeledes bemærkes, at artikel 4, litra a), og litra d)-f), i afgørelsen om tjenesteydelser af almindelig økonomisk interesse fra 2011 bestemmer, at mandaterne til offentlig tjeneste skal angive:

- indholdet og varigheden af forpligtelserne til offentlig tjeneste [artikel 4, litra a)]
- en beskrivelse af kompensationsmekanismen og parametrene for beregning, kontrol og revision af kompensationen [artikel 4, litra d)]
- de foranstaltninger, der er truffet for at undgå og sikre inddrivelse af en eventuel overkompensation [artikel 4, litra e)] og

- en henvisning til afgørelsen om tjenesteydelser af almindelig økonomisk interesse fra 2011 [artikel 4, litra f)].
- 153 Som det fremgår af ordlyden af artikel 1, 3 og 4 i afgørelsen om tjenesteydelser af almindelig økonomisk interesse fra 2011, fortolket i lyset af niende betragtning til afgørelsen, er de ovennævnte betingelser kumulative. For at en kompensation for offentlig tjeneste kan anses for forenelig med det indre marked og ikke være undergivet anmeldelsespligten, er det således nødvendigt, at de pågældende mandater til offentlig tjeneste i det mindste opfylder alle disse betingelser.
- 154 Endelig skal det fremhæves, at selv om afgørelsen om tjenesteydelser af almindelig økonomisk interesse fra 2011 ikke udtrykkeligt kræver, at den pågældende offentlige tjeneste har en almindelig økonomisk interesse, som frembyder særlige kendetegn i forhold til den almindelige økonomiske interesse, som andre økonomiske aktiviteter har, er der under alle omstændigheder tale om en forhåndsbetingelse for anvendelsen af artikel 106, stk. 2, TEUF, der bl.a. følger af, at den skønsmargen, som de nationale myndigheder råder over ved fastsættelsen af den offentlige tjeneste, som anført i præmis 137 ovenfor ikke er ubegrænset.
- 155 Da Kommissionen konkluderede, at betingelserne i afgørelsen om tjenesteydelser af almindelig økonomisk interesse fra 2011 ikke var opfyldt, støttede den sig på de følgende begrundelser. Indledningsvis henviste den i den anfægtede afgørelses punkt 255 principalt til 180.-218. betragtning til samme afgørelse, hvori den havde konkluderet, at RAS hverken havde påvist, at der var et egentligt behov for en offentlig tjeneste, eller at der forelå tilstrækkeligt præcise offentlige tjenesteforpligtelser. Kommissionen angav i den anfægtede afgørelses punkt 256 og 257, at det i det foreliggende tilfælde under alle omstændigheder var åbenbart, at de omhandlede mandater til offentlig tjeneste ikke opfyldte de betingelser, der var angivet i den nævnte afgørelses artikel 4, litra d)-f).
- 156 I denne forbindelse skal det for det første fremhæves, at RAS ikke med føje kan påberåbe sig den omstændighed, at den omtvistede kompensationsforanstaltning overholder de tærskler, der er fastsat i artikel 2, stk. 1, litra d), i afgørelsen om tjenesteydelser af almindelig økonomisk interesse fra 2011. Som det klart fremgår af denne artikels ordlyd og af denne afgørelses opbygning, er formålet med denne bestemmelse nemlig alene at fastsætte anvendelsesområdet for den nævnte afgørelse, uden at dette påvirker overholdelsen af de betingelser, som afgørelsen i øvrigt fastsætter, navnlig betingelserne i afgørelsens artikel 4. Den eneste betydning, som den omstændighed, at den omtvistede kompensationsforanstaltning faldt inden for anvendelsesområdet for denne afgørelse, kunne have i den konkrete sag, var følgelig at forpligte Kommissionen til at efterprøve, om denne foranstaltning opfyldte de betingelser, som denne institution havde fastsat, hvilket var tilfældet.
- 157 Som Kommissionen anførte i den anfægtede afgørelses punkt 256 og 257, og i modsætning til RAS' udsagn, er de betingelser, der er opstillet i artikel 4, litra d) og e), i afgørelsen om tjenesteydelser af almindelig økonomisk interesse fra 2011, for det andet åbenbart ikke opfyldt i den foreliggende sag.
- 158 Som påpeget i præmiss 104-122 ovenfor, er det således for det første ikke lykkedes RAS under sit andet anbringendes fjerde led at påvise, at Kommissionen begik en retlig fejl eller foretog et åbenbart urigtigt skøn ved i den anfægtede afgørelses punkt 174-177 at fastslå, at de i præmis 6-9 ovenfor omhandlede regionale afgørelser ikke fastsatte en tildeling af en kompensation for offentlige ydelser og følgelig heller ikke en definition af objektive og gennemsigtige parametre for beregningen af denne kompensation. På dette grundlag skal det således allerede nu fastslås, at den betingelse, der er opstillet i artikel 4, litra d), i afgørelsen om tjenesteydelser af almindelig økonomisk interesse fra 2011, ikke er opfyldt, hvilket henset til den kumulative karakter af de i denne afgørelse fastsatte betingelser er tilstrækkeligt til at konkludere, at den omtvistede kompensationsforanstaltning ikke i medfør af denne afgørelse kunne anses for forenelig med det indre marked og fritaget for anmeldelse.

- 159 Da de omhandlede regionale afgørelser ikke indeholder nogen bestemmelse om ydelse af en kompensation, kunne Kommissionen dernæst og under alle omstændigheder uden at begå nogen fejl heraf logisk udlede, at den betingelse, der er opstillet i artikel 4, litra e), i afgørelsen om tjenesteydelser af almindelig økonomisk interesse fra 2011, heller ikke var opfyldt. Denne bestemmelse kræver nemlig, at der på forhånd er fastsat foranstaltninger, der er truffet for at undgå og sikre inddrivelse af en eventuel overkompensation. Da RAS ikke i de omhandlede regionale afgørelser foreskrev, at der skulle ske en udbetaling af en kompensation for offentlig tjeneste i de tilfælde, hvor der ikke blev opnået budgetbalance for denne tjeneste, afstod denne myndighed imidlertid nødvendigvis fra at inkludere de nævnte foranstaltninger i disse afgørelser. Af de samme grunde som dem, der er angivet i præmis 116 og 117 ovenfor, kan manglen på sådanne foranstaltninger i disse regionale afgørelser desuden ikke opvejes af, at de samme regionale afgørelser rummede oplysninger, der lettede identificeringen af de regnskabsposter, der var relevante for fastsættelsen af en eventuel kompensation, såvel som et særskilt regnskabssystem.
- 160 Uafhængigt af undersøgelsen, i forbindelse med det tredje led, af RAS' argumenter vedrørende den betingelse, der er fastsat i artikel 4, litra f), følger det herefter af det ovenstående, at det tredje anbringendes andet led skal forkastes.
- Det tredje anbringendes tredje led om en fejlagtig anvendelse af artikel 4, litra f), i afgørelsen om tjenesteydelser af almindelig økonomisk interesse fra 2011 og, subsidiært, om en ulovlighedsindsigelse mod denne bestemmelse
- 161 Med det tredje led gøres det i det væsentlige gældende, at der er begået en retlig fejl derved, at Kommissionen med urette fandt, at den betingelse, der er fastsat i artikel 4, litra f), i afgørelsen om tjenesteydelser af almindelig økonomisk interesse fra 2011, ikke var rent formel. Subsidiært og for det tilfælde, at denne betingelse ikke måtte have en rent formel karakter, har sagsøgeren gjort en ulovlighedsindsigelse som omhandlet i artikel 277 TEUF gældende mod den nævnte bestemmelse med den begrundelse, at denne bestemmelse medfører en ulovlig indskrænkning af rækkevidden af artikel 106, stk. 2, TEUF.
- 162 Kommissionen har, støttet af CIN, i det væsentlige gjort gældende, at dette led i det tredje anbringende er uvirksomt og under alle omstændigheder åbenbart ugrundet.
- 163 Det skal i denne forbindelse fastslås, at de argumenter, som RAS har gjort gældende under det foreliggende led, såvel principalt som subsidiært er uvirksomme. Som fastslået i præmis 158 og 159 ovenfor, var det således med rette, at Kommissionen fandt, at RAS' afgørelser ikke overholdt de betingelser, der er fastsat i artikel 4, litra d) og e), i afgørelsen om tjenesteydelser af almindelig økonomisk interesse fra 2011. Det er som følge heraf uden betydning, om den betingelse, der er fastsat i denne afgørelses artikel 4, litra f), som hævdet ikke er obligatorisk, eller om den som påberåbt er ulovlig.
- 164 Under alle omstændigheder skal det for det første bemærkes, at det hverken fremgår af ordlyden af artikel 4, litra f), i afgørelsen om tjenesteydelser af almindelig økonomisk interesse fra 2011 eller af sammenhængen for eller formålene med denne bestemmelse, at den betingelse, som den opstiller, ikke skulle være obligatorisk.
- 165 Den forpligtelse til i mandaterne til offentlig tjeneste udtrykkeligt at henvise til afgørelsen om tjenesteydelser af almindelig økonomisk interesse fra 2011, som er fastsat i nævnte afgørelses artikel 4, litra f), forfølger derimod i lyset af 14. betragtning til afgørelsen et formål om gennemsigtighed, som har en særlig vigtighed, eftersom der ikke foreligger en forpligtelse for medlemsstaterne til at anmelde de kompensationer for offentlig tjeneste, der opfylder betingelserne i denne afgørelse om tjenesteydelser af almindelig økonomisk interesse (jf. i denne retning og analogt generaladvokat Wahls forslag til afgørelse Dilly's Wellnesshotel, C-493/14, EU:C:2016:174, punkt 58). Desuden er det i

replikken påberåbte forhold, at den manglende overholdelse af denne betingelse ikke er til hinder for at godkende den omtvistede kompensationsforanstaltning i henhold til artikel 106, stk. 2, TEUF, uden relevans. Som 260. betragtning til den anfægtede afgørelse viser, har Kommissionen således alene draget den slutning af sin undersøgelse af den omtvistede kompensationsforanstaltning ud fra afgørelsen om tjenesteydelser af almindelig økonomisk interesse fra 2011, at denne kompensation ikke kunne anses for forenelig med artikel 106, stk. 2, TEUF, eftersom den ikke opfyldte betingelserne i den nævnte afgørelse, og at den følgelig ikke kunne anses for fritaget for anmeldelsespligten. Denne konklusion fritog derfor ikke Kommissionen for at undersøge, om den nævnte foranstaltning navnlig i lyset af rammebestemmelserne om tjenesteydelser af almindelig økonomisk interesse fra 2011 var forenelig ud fra denne bestemmelse i TEUF, hvilken undersøgelse i øvrigt blev gennemført i den anfægtede afgørelses punkt 282-296.

166 Af de grunde, der er gennemgået i præmis 165 ovenfor, er den ulovlighedsindsigelse mod artikel 4, litra f), i afgørelsen om tjenesteydelser af almindelig økonomisk interesse fra 2011, som RAS subsidiært har gjort gældende, for det andet og under alle omstændigheder ugrundet. Som fastslået har Kommissionen i den foreliggende sag således ikke draget den slutning af den manglende overholdelse af denne bestemmelse i den nævnte afgørelse, at den omtvistede kompensationsforanstaltning ikke var forenelig med artikel 106, stk. 2, TEUF. Følgelig kan det ikke udledes af den anfægtede afgørelses anvendelse af artikel 4, litra f), i afgørelsen om tjenesteydelser af almindelig økonomisk interesse fra 2011, at denne bestemmelse medfører en ulovlig indskrænkning af rækkevidden af artikel 106, stk. 2, TEUF.

167 Det tredje anbringendes tredje led skal derfor forkastes, og følgelig skal det tredje anbringende forkastes i det hele.

Det fjerde anbringende om, at Kommissionen har begået retlige fejl og foretaget åbenbart urigtige skøn ved kvalificeringen som kriseramts virksomhed, om en tilsidesættelse af artikel 106, stk. 2, TEUF og om en ulovlighedsindsigelse mod punkt 9 i rammebestemmelserne om tjenesteydelser af almindelig økonomisk

168 Det fjerde anbringende omfatter to led. RAS har med det første led i dette anbringende gjort gældende, at Kommissionen med urette fandt, at betingelserne i det foreliggende tilfælde var opfyldt for at kvalificere Saremar som en kriseramts virksomhed, navnlig på baggrund af de forhold, der er opregnet i punkt 9-11 i rammebestemmelserne for støtte til redning og omstrukturering. RAS har med det andet led i dette anbringende gjort en ulovlighedsindsigelse som omhandlet i artikel 277 TEUF gældende mod punkt 9 i rammebestemmelserne om tjenesteydelser af almindelig økonomisk interesse fra 2011. Denne myndighed har i denne forbindelse anført, at dette punkt – dersom det skal fortolkes således, at en kriseramts virksomhed aldrig kan modtage en kompensation for offentlig tjeneste – er behæftet med en kompetencemangel og udgør en tilsidesættelse af artikel 106, stk. 2, TEUF.

169 Kommissionen har, støttet af CIN, i svarskriftet for det første bestridt relevansen af de forhold, som RAS har fremført under det første led for at påvise, at Saremar på tidspunktet for de faktiske omstændigheder ikke var en kriseramts virksomhed. Med hensyn til dette anbringendes andet led har denne institution for det andet anført, at punkt 9 i rammebestemmelserne om tjenesteydelser af almindelig økonomisk interesse fra 2011 ikke begrænser rækkevidden af artikel 106, stk. 2, TEUF, men tværtimod gør det muligt at sikre overholdelsen af formålene med denne artikel.

170 Det skal indledningsvis bemærkes, at det foreliggende anbringende omfatter den anfægtede afgørelses punkt 261-280, hvori Kommissionen undersøgte, hvorvidt den omtvistede kompensationsforanstaltning var forenelig med artikel 107, stk. 3, litra c), TEUF, som bestemmer, at støtte til fremme af udviklingen af visse erhvervssektorer eller økonomiske regioner kan betragtes som forenelig med det indre marked, når den ikke ændrer samhandelsvilkårene på en måde, der strider mod den fælles interesse. Kommissionens undersøgelse omfattede to etaper. Først undersøgte

Kommissionen i den anfægtede afgørelses punkt 262-270, om Saremar kunne anses for en kriseramts virksomhed på grundlag af punkt 10 og 11 i rammebestemmelserne for støtte til redning og omstrukturering, og konkluderede i denne forbindelse, at dette var tilfældet. Dernæst undersøgte Kommissionen i denne afgørelses punkt 271-280, om den omtvistede kompensationsforanstaltning opfyldte de betingelser i de samme rammebestemmelser, der skal være opfyldt, for at en støtte til en kriseramts virksomhed kan anses for forenelig støtte som omhandlet i artikel 107, stk. 3, litra c), TEUF. Denne undersøgelse førte til en negativ konklusion (den anfægtede afgørelses punkt 280).

- 171 Under det fjerde anbringendes to led har RAS imidlertid ikke, end ikke subsidiært, anfægtet den konklusion, som Kommissionen nåede frem til i den anfægtede afgørelses punkt 280, om, at den omtvistede støtte var uforenelig. RAS har i dette anbringende således alene bestridt, at Saremar kan kvalificeres som en kriseramts virksomhed, dvs. implicit, men nødvendigvis, at den omtvistede kompensationsforanstaltning falder ind under anvendelsesområdet for artikel 107, stk. 3, litra c), TEUF. RAS skal således med det foreliggende anbringende anses for reelt at bestride, at den omtvistede kompensationsforanstaltning forenelighed skal bedømmes ud fra denne bestemmelse og ikke ud fra artikel 106, stk. 2, TEUF.
- 172 Når dette er sagt, skal det bemærkes, at Kommissionen uanset sin holdning til dette spørgsmål under alle omstændigheder i den anfægtede afgørelses punkt 282-296 undersøgte, om den omtvistede kompensationsforanstaltning – dersom Saremar ikke var en kriseramts virksomhed – kunne anses for forenelig med artikel 106, stk. 2, TEUF ud fra kriterierne i rammebestemmelserne om tjenesteydelser af almindelig økonomisk interesse fra 2011. Denne institution drog en negativ konklusion af denne undersøgelse. Selv om Kommissionen ikke havde undersøgt den nævnte foranstaltning forenelighed ud fra artikel 107, stk. 3, litra c), TEUF, ville den følgelig under alle omstændigheder i lyset af rammebestemmelserne for støtte til redning og omstrukturering have konkluderet, at foranstaltningen ikke var forenelig i forbindelse med anvendelsen af artikel 106, stk. 2, TEUF. RAS har under disse omstændigheder ikke påvist, hvilken indvirkning de fejl fra Kommissionens side, der er henvist til under nærværende anbringende, i den konkrete sag kunne have på den anfægtede afgørelses lovlighed. Dette anbringende skal følgelig forkastes som uvirksomt.
- 173 Af de grunde, der redegøres for i præmis 174-203 nedenfor, ville de argumenter, som RAS har fremført til støtte for hvert af leddene i dette anbringende, under alle omstændigheder ikke kunne tiltrædes.
- 174 Med hensyn til dette anbringendes første led skal det således bemærkes, at Kommissionen i modsætning til, hvad RAS har hævdet, ikke foretog en fejlagtig anvendelse af punkt 9-11 i rammebestemmelserne for støtte til redning og omstrukturering ved at fastslå, at betingelserne var opfyldt for, at Saremar kunne kvalificeres som en kriseramts virksomhed.
- 175 Det er for det første forgæves, at RAS har hævdet, at nedsættelsen af Saremars kapital skyldtes en faktor, der var uden forbindelse til driften af virksomheden og uforudselig, nemlig nedskrivningen af Saremars fordringer på Tirrenia.
- 176 Det følger således af punkt 10, litra a), i rammebestemmelserne for støtte til redning og omstrukturering, at en virksomhed »som udgangspunkt uanset dens størrelse« betragtes som kriseramts, hvis der er tale om et selskab med begrænset ansvar, »når over halvdelen af den tegnede kapital er forsvundet, og over en fjerdedel af denne kapital er gået tabt i løbet af de sidste tolv måneder«. RAS har imidlertid ikke bestridt, at Saremars kapital, som konstateret af Kommissionen i den anfægtede afgørelses punkt 264, i løbet af de sidste tolv måneder, der gik forud for datoen for vedtagelsen af den omtvistede kompensationsforanstaltning, var blevet nedsat med mere end 80%. Følgelig var Kommissionens skønsmargen med hensyn til at afgøre, om Saremar skulle kvalificeres som en kriseramts virksomhed, i det konkrete tilfælde meget begrænset.

- 177 Det følger ganske vist af fast retspraksis, at Kommissionen ikke ved at vedtage vejledende regler såsom rammebestemmelserne for støtte til redning og omstrukturering kan afstå fra at udøve den skønsbeføjelse, som den er tildelt for at vurdere statsstøttes forenelighed (jf. i denne retning dom af 19.7.2016, Kotnik m.fl., C-526/14, EU:C:2016:570, præmis 41). I øvrigt indikerer udtrykket »som udgangspunkt«, der er benyttet i disse rammebestemmelser punkt 10, litra a), at der kan forekomme særlige tilfælde, hvor Kommissionen undtagelsesvis ikke vil anse en virksomhed for kriseram, når dens kapital er blevet nedsat i et omfang som det, der er angivet i dette punkt.
- 178 I den foreliggende sag tilkom det dog ikke Kommissionen at tage hensyn til de årsager til nedsættelsen af Saremar kapital, som RAS har gjort gældende. Som det fremgår af disse samme rammebestemmelser punkt 9, er begrebet kriseram virksomhed således et objektive begreb, som udelukkendes skal bedømmes på grundlag af konkrete holdepunkter for den omhandlede virksomheds finansielle og økonomiske situation, der viser, at denne virksomhed »ikke [...] er i stand til at standse de tab, som uden de offentlige myndigheders indgriben næsten med sikkerhed vil medføre virksomhedens ophør på kort eller mellemlang sigt«. Såfremt Kommissionen skulle tage hensyn til omstændigheder som dem, som RAS har gjort gældende for at udelukke kvalificeringen som kriseram virksomhed, ville den effektive virkning af den undtagelse, der er fastsat i artikel 107, stk. 3, litra c), TEUF, i øvrigt kunne svækkes heraf. Det skal i denne forbindelse bemærkes, at som Kommissionen i det væsentlige har angivet, udgør en nedskrivning af fordringer som led i en konkursbehandling – og navnlig af fordringer på en virksomheds tidligere moderselskab – et risikomoment i forretningslivet, som på ingen måde er enestående, og som kan afstedkomme uovervindelige vanskeligheder for den berørte virksomhed.
- 179 For det andet er RAS' udsagn om, at Saremar uden nedskrivningen af sine fordringer på Tirrenia ville have haft et overskud på 134 000 EUR, heller ikke relevant. Den omstændighed, at den nedskrivning af fordringer, der medførte det underskud, som Saremar pådrog sig i 2010, angiveligt var uden forbindelse til driften af denne virksomhed og usædvanlig, er således af de grunde, der er gennemgået i præmis 178 ovenfor, uden betydning for konstateringen af forekomsten af dette underskud og af dets størrelse.
- 180 For det tredje begik Kommissionen ikke nogen retlig fejl og foretog heller ikke et åbenbart urigtigt skøn ved ikke at tage hensyn til det af RAS anførte forhold, at Saremar i 2012 kunne have fået en kreditbevilling af en bank. Dette forhold udgjorde således ikke en særlig omstændighed, som burde have ledt Kommissionen til, som en undtagelse til punkt 10, litra a), i rammebestemmelserne for støtte til redning og omstrukturering, at udelukke kvalificeringen som kriseram virksomhed. Som Kommissionen har fremhævet, skete bevillingen af denne kredit således til trods for, at RAS havde tilkendegivet sin hensigt om at gribe ind til fordel for Saremar, navnlig ved i regional afgørelse nr. 36/6 at foreskrive gennemførelsen af den omtvistede kapitalforhøjelse. Det skal under alle omstændigheder påpeges, at bevillingen af denne kredit er en omstændighed, der lige såvel kunne vise Saremars vanskeligheder med at finansiere sin aktivitet gennem sine egne ressourcer som den tillid, som denne virksomhed dengang kunne fremkalde hos sine kreditorer. Det var derfor vanskeligt for Kommissionen ud fra denne omstændighed at drage en entydig konklusion.
- 181 For det fjerde og i modsætning til, hvad RAS har gjort gældende, konstaterede Kommissionen i den anfægtede afgørelses punkt 267 ikke, at Saremar havde lidt stigende tab, men at denne virksomhed havde lidt vedvarende tab. Selv om det er rigtigt, at Saremar i 2011 havde et nettooverskud, der beløb sig til 2 523 439 EUR, påpegede Kommissionen imidlertid, at dette nettooverskud ikke gjorde det muligt at dække underskuddet i 2010, som var dobbelt så stort, og at Saremar i 2012, som var det år, hvor støtten var blevet ydet, tillige havde et underskud på 1,7 mio. EUR, som uden udbetalingen af den omtvistede kompensationsforanstaltning ville have beløbet sig til 13 mio. EUR. Følgelig er konstateringen af vedvarende tab over den omhandlede periode ikke ukorrekt. Punkt 11 i rammebestemmelserne for støtte til redning og omstrukturering nævner ganske vist ikke vedvarende tab blandt de holdepunkter, der giver grundlag for at fastslå, at en virksomhed er kriseram, men alene et voksende underskud. Det fremgår imidlertid af ordlyden af dette punkt 11, at listen over de holdepunkter, som det opregner, har en rent vejledende karakter. Kommissionen begik derfor ikke

nogen retlig fejl og foretog heller ikke et åbenbart urigtigt skøn ved at lægge vægt på forekomsten af vedvarende tab som et relevant holdepunkt med henblik på at kvalificere Saremar som en kriseramts virksomhed. Af de samme grunde kan fraværet i den foreliggende sag af de andre holdepunkter, der er opregnet i det nævnte punkt 11 – i modsætning til, hvad RAS har gjort gældende – heller ikke anses for egnet til at godtgøre, at der blev anlagt et åbenbart urigtigt skøn. Under alle omstændigheder følger det af præmis 175-180 ovenfor, at Kommissionen ikke begik nogen fejl, da den fastslog, at Saremar opfyldte den betingelse, der er fastsat i de samme rammebestemmelers punkt 10, litra a), for at blive kvalificeret som en kriseramts virksomhed, og at denne konstatering i sig selv var tilstrækkelig til at medføre en sådan kvalificering. Følgelig er de ovennævnte argumenter uvirksomme, for så vidt som de vedrører Kommissionens anvendelse af de nævnte rammebestemmelers punkt 11.

- 182 For det femte og endelig er det forhold, at Kommissionen i den anfægtede afgørelses punkt 266-268 fastslog, at Saremars finansielle vanskeligheder uden RAS' finansielle indgreb ville have været større og ville have bragt videreførelsen af dette selskabs aktivitet i fare, i modsætning til, hvad RAS har gjort gældende, ikke ensbetydende med at kvalificere enhver virksomhed, der pådrager sig underskud i tilknytning til sine offentlige tjenesteopgaver, som en kriseramts virksomhed.
- 183 Indledningsvis fremgår det således af den anfægtede afgørelses punkt 264 og 266, at størrelsen af det underskud, som Saremar ville have lidt uden udbetalingen af den omtvistede kompensation, blot udgør en bekræftelse af dette selskabs vanskeligheder, som Kommissionen konstaterede på grundlag af andre holdepunkter. Det fremgår således navnlig af denne afgørelses punkt 264, at det var nedsættelsen af Saremars kapital i løbet af de sidste 12 måneder forud for vedtagelsen af den omtvistede kompensationsforanstaltning, som efter Kommissionens opfattelse udgjorde en afgørende faktor, der i sig selv var tilstrækkelig til at kvalificere dette selskab som en kriseramts virksomhed. Som RAS selv har anført, skyldtes denne kapitalnedsættelse imidlertid ikke et driftstab, som Saremar havde lidt i forbindelse med de offentlige tjenesteopgaver, som dette selskab dengang havde fået tillagt, men nedskrivningen af selskabets fordringer på Tirrenia. I øvrigt lagde Kommissionen tillige vægt på den vedvarende karakter af de tab, som Saremar havde lidt siden 2010, som et holdepunkt for selskabets vanskelige situation.
- 184 Som angivet i præmis 178 ovenfor, er begrebet kriseramts virksomhed, således som defineret i punkt 9 i rammebestemmelserne for støtte til redning og omstrukturering, i øvrigt et objektive begreb, som udelukkendes skal bedømmes på grundlag af konkrete holdepunkter for den omhandlede virksomheds finansielle og økonomiske situation. Følgelig kan årsagen til denne virksomheds underskud, navnlig i tilknytning til udførelsen af en offentlig tjeneste, ikke udgøre en relevant faktor for at afgøre, hvorvidt virksomheden er kriseramts eller ej.
- 185 I øvrigt hviler RAS' argument på det urigtige postulat, at Saremars situation på tidspunktet for vedtagelsen af den omtvistede kompensationsforanstaltning kan sammenlignes med situationen for en virksomhed, hvis underskud hidrører fra, at der ikke er sket en udbetaling af en kompensation for offentlig tjeneste, som forudgående er blevet bevilget som led i fastsættelsen af vilkårene for den tilsvarende offentlige tjenesteopgave. Som angivet i præmis 105-108 ovenfor, udelukkede vilkårene for Saremars offentlige tjenesteopgaver imidlertid i den konkrete sag en udbetaling af en kompensation for offentlig tjeneste og fastsatte som målsætning for Saremar at opretholde budgetbalancen alene på grundlag af driftsindtægterne. Det var således først den 7. august 2012, at RAS – efter at have konstateret de tab, som Saremar havde lidt som følge af sine cabotagesejladstjenester til fastlandet – inden for rammerne af en regional lov vedtog den omtvistede kompensationsforanstaltning. Det skal i øvrigt bemærkes, at RAS, således som den anfægtede afgørelses punkt 103 viser, i løbet af den formelle undersøgelsesprocedure havde begrundet afgørelsen om delvist at udligne de Saremar overgåede driftstab og at afbryde de nævnte sejlads med det forhold, at disse foranstaltninger havde afgørende betydning for at begrænse de økonomiske risici, der var forbundet med de omhandlede sejlads. Under disse forudsætninger begik Kommissionen ikke nogen retlig fejl og foretog i øvrigt

heller ikke noget åbenbart urigtigt skøn ved at fastslå, at det, at den omtvistede kompensationsforanstaltning var absolut nødvendig for delvist at udligne Saremars driftsunderskud, kunne benyttes som et holdepunkt for at kvalificere dette selskab som en kriseramt virksomhed.

186 Følgelig kan det ikke udledes af den anfægtede afgørelses punkt 266-268, at Kommissionen i alle de tilfælde, hvor den fastslår, at en virksomhed har pådraget sig underskud på grund af sine offentlige tjenesteopgaver, nødvendigvis kvalificerer denne som en kriseramt virksomhed.

187 Det følger af det foregående, at det fjerde anbringendes første led under alle omstændigheder skal forkastes som ugrundet.

188 Med hensyn til det fjerde anbringendes andet led skal det under alle omstændigheder bemærkes, at punkt 9 i rammebestemmelserne om tjenesteydelser af almindelig økonomisk interesse fra 2011 ikke kan anses for ulovligt at begrænse rækkevidden af artikel 106, stk. 2, TEUF.

189 Det skal i denne forbindelse påpeges, at Kommissionen i punkt 9 i rammebestemmelserne om tjenesteydelser af almindelig økonomisk interesse fra 2011 har angivet, at statsstøtte til kriseramte leverandører af tjenesteydelser af almindelig økonomisk interesse vurderes i henhold til rammebestemmelserne for støtte til redning og omstrukturering.

190 Kommissionen gjorde i den anfægtede afgørelses punkt 269 brug af punkt 9 i rammebestemmelserne om tjenesteydelser af almindelig økonomisk interesse fra 2011 ved at angive følgende:

»Ifølge punkt 9 i rammebestemmelserne om tjenesteydelser af almindelig økonomisk interesse fra 2011 skal kompensationer for offentlig tjeneste, der ydes kriseramte virksomheder, vurderes i forhold til rammebestemmelserne for støtte til redning og omstrukturering. Eftersom de betingelser, der er fastsat i afgørelsen om tjenesteydelser af almindelig økonomisk interesse fra 2011, ikke er opfyldt, skal den kompensation, som Saremar har modtaget [for at afhjælpe vanskelighederne] vedrørende de to omhandlede ruter, vurderes i forhold til [de nævnte rammebestemmelser] med henblik på at fastslå, om denne kompensation kan erklæres forenelig med det indre marked i henhold til artikel 107, stk. 3, TEUF.«

191 Det skal indledningsvis fastslås, at RAS, som Kommissionen i øvrigt har anført i duplikken, selv har begrænset rækkevidden af sin ulovlighedsindsigelse. Som RAS har angivet i replikken, skal punkt 9 i rammebestemmelserne om tjenesteydelser af almindelig økonomisk interesse fra 2011 nemlig ifølge denne myndighed anses for ulovlig, såfremt det ikke giver mulighed for at foretage en vurdering på grundlag af artikel 106, stk. 2, TEUF af en kompensation, der dækker de underskud hos en kriseram virksomhed, der skyldes en difference mellem de udgifter, der er afholdt til udførelsen af en offentlig tjeneste, og de i denne forbindelse modtagne tilskud. RAS anser derimod ikke det nævnte punkt for ulovligt, såfremt det skal fortolkes således, at en kompensation, der ydes for at udligne underskud hos en kriseram virksomhed, som er forårsaget af andre aktiviteter end dem, der er omfattet af de offentlige tjenesteopgaver, ikke falder ind under artikel 106, stk. 2, TEUF.

192 Når dette er sagt, er den ulovlighedsindsigelse, som RAS har gjort gældende, ugrundet, uanset hvilken fortolkning af punkt 9 i rammebestemmelserne om tjenesteydelser af almindelig økonomisk interesse fra 2011 der skal anlægges.

193 Som allerede påpeget i præmis 137 ovenfor, kan de skønsbeføjelser, som medlemsstaterne råder over med hensyn til definitionen af en offentlig tjenesteopgave, og de vilkår, hvorunder denne opgave udføres, således ikke berettiger, at de nationale myndigheder gør brug af begrebet tjenesteydelser af almindelig økonomisk interesse på en misbrugspræget måde i den ene hensigt at begunstige virksomheder med den undtagelse, der er fastsat i artikel 106, stk. 2, TEUF.

- 194 Det følger i denne henseende af fast retspraksis, at det, for at betingelserne i artikel 106, stk. 2, TEUF er opfyldt, kræves, at udførelsen af de særlige opgaver, der er betroet virksomheden, hindres uden de omtvistede rettigheder eller tilskud, eller at opretholdelsen af disse rettigheder eller tilskud er nødvendig, for at rettighedshaveren eller tilskudsmodtageren kan udføre de opgaver af almindelig økonomisk interesse, som er betroet denne, på økonomisk acceptable vilkår (jf. dom af 1.7.2010, M6 og TF1 mod Kommissionen, T-568/08 og T-573/08, EU:T:2010:272, præmis 138 og den deri nævnte retspraksis). For at den i denne bestemmelse fastsatte undtagelse kan finde anvendelse, er det følgelig nødvendigt, at den økonomiske og finansielle situation for den virksomhed, der nyder godt af de nævnte rettigheder eller tilskud, på tidspunktet, hvor virksomheden ydes disse, rent faktisk sætter denne i stand til at udføre de offentlige tjenesteopgaver, der er betroet denne. I modsat fald kunne den undtagelse, der er fastsat i artikel 106, stk. 2, TEUF, miste sin effektive virkning og dermed sin berettigelse, således at risikoen for en misbrugspræget anvendelse fra medlemsstaternes side af begrebet tjenesteydelse af almindelig økonomisk interesse ikke ville kunne undgås.
- 195 Som Kommissionen med rette har bemærket under henvisning til punkt 68-71 i rammebestemmelserne for støtte til redning og omstrukturering, er en kriseramte virksomhed som omhandlet i disse rammebestemmelser imidlertid i en mere eller mindre nær fremtid truet på selve sin eksistens, således at den ikke kan anses for at være i stand til på hensigtsmæssig vis at udføre de offentlige tjenesteopgaver, der er den betroet, så længe dens bæredygtighed ikke er sikret. Under disse omstændigheder kan et tilskud ydet til en sådan kriseramte virksomhed med henblik på at udligne de underskud, der følger af udførelsen af de nævnte offentlige tjenesteopgaver, ikke være omfattet af den undtagelse, der er fastsat i artikel 106, stk. 2, TEUF, men alene, i givet fald, af den, der er fastsat i artikel 107, stk. 3, litra c), TEUF.
- 196 I forbindelse med betingelserne for anvendelse af artikel 106, stk. 2, TEUF, som bl.a. stiller krav om, at kompensationen fuldt ud skal stå i rimeligt forhold til de offentlige tjenesteopgaver, tillader denne kompensation således ikke af hensyn til de vanskeligheder, som virksomheden konfronteres med, at sikre udførelsen af de tilsvarende opgaver. En sådan kompensation kan derimod være egnet til at bidrage til, at den pågældende virksomhed atter bliver bæredygtig, forudsat at betingelserne for anvendelse af artikel 107, stk. 3, litra c), TEUF, således som uddybet i rammebestemmelserne for støtte til redning og omstrukturering, overholdes. Den undtagelse fra forbuddet mod statsstøtte, der er fastsat i denne sidstnævnte bestemmelse i traktaten, bevarer således sin effektive virkning og følgelig sin berettigelse.
- 197 Kommissionen har derfor ikke ulovligt begrænset rækkevidden af artikel 106, stk. 2, TEUF ved i punkt 9 i rammebestemmelserne om tjenesteydelser af almindelig økonomisk interesse fra 2011 at angive, at statsstøtte til kriserante leverandører af tjenesteydelser af almindelig økonomisk interesse vurderes i henhold til rammebestemmelserne for støtte til redning og omstrukturering. Følgelig har Kommissionen heller ikke overskredet grænserne for sin kompetence.
- 198 De argumenter, som RAS har fremført til støtte for sin ulovlighedsindsigelse, kan ikke rejse tvivl om denne konklusion.
- 199 For det første kan den omstændighed, at den angivelse, der er fastsat i punkt 9 i rammebestemmelserne om tjenesteydelser af almindelig økonomisk interesse fra 2011, ikke indgår i bestemmelserne i afgørelsen om tjenesteydelser af almindelig økonomisk interesse fra 2011, ikke godtgøre en inkonsekvens i den retlige ramme, som Kommissionen har fastsat for anvendelsen af artikel 106, stk. 2, TEUF, og ej heller en forskelsbehandling fra denne institutions side. Dels er formålet med denne afgørelse således som bemærket af Kommissionen at fastsætte de betingelser, hvorunder kompensationer for offentlig tjeneste, der falder ind under artikel 106, stk. 2, TEUF, kan være fritaget for anmeldelse og derfor kan anses for forenelige, uden at denne institution behøver at undersøge dem. Følgelig er en angivelse af den retlige ramme, inden for hvilken Kommissionen undersøger statsstøtte til kriserante leverandører af tjenesteydelser af almindelig økonomisk interesse, uden genstand i forbindelse med en sådan afgørelse. Dels og under alle omstændigheder er støtte,

som ydes til en kriseramt virksomhed, der har en offentlig tjenesteopgave, som angivet i præmis 195 ovenfor ikke egnet til at opfylde formålene med den undtagelse, der er fastsat i artikel 106, stk. 2, TEUF. Følgelig kan denne støtte så meget desto mindre tillades inden for rammerne af afgørelsen om tjenesteydelser af almindelig økonomisk interesse fra 2011, som pr. definition alene kan vedrøre kompensationer for offentlig tjeneste, der kan anses for at opfylde disse formål. Af de samme grunde er de kompensationer for offentlig tjeneste, som afgørelsen om tjenesteydelser af almindelig økonomisk interesse fra 2011 finder anvendelse på, ikke placeret i en situation, der kan sammenlignes med situationen for den støtte, der ydes til kriseramte leverandører af en offentlig tjeneste.

- 200 Det følger dernæst af den retspraksis, der er henvist til i præmis 113 ovenfor, at lovligheden af punkt 9 i rammebestemmelserne om tjenesteydelser af almindelig økonomisk interesse fra 2011 alene skal vurderes inden for rammerne af artikel 106, stk. 2, TEUF og artikel 107, stk. 3, litra c), TEUF, og ikke på grundlag af en tidligere afgørelsespraksis, hvilken i øvrigt, som Kommissionen har fremhævet, kan ændres. Følgelig er henvisningen i den konkrete sag til SNCM-afgørelsen ikke relevant. I øvrigt kan RAS ikke henvises til præmis 55-71 i dom af 11. september 2012, Corsica Ferries France mod Kommissionen (T-565/08, EU:T:2012:415). I disse præmisser tog Retten således ikke stilling til spørgsmålet om, hvorvidt den kapitalforhøjelse, der blev undersøgt i SNCM-afgørelsen, skulle vurderes ud fra artikel 87, stk. 3, litra c), EF eller ud fra artikel 86, stk. 2, EF, der var i kraft på tidspunktet for de faktiske omstændigheder, hvilket spørgsmål ikke blev behandlet i den omhandlede tvist.
- 201 Som allerede fastslået i præmis 113 ovenfor, fremgår det under alle omstændigheder navnlig af SNCM-afgørelsens punkt 253, at den foranstaltning, som Kommissionen kvalificerede som kompensation for offentlig tjeneste, var blevet godkendt som led i den aftale, der blev indgået mellem SNCM og de franske myndigheder, og derefter var blevet udbetalt som led i en omstruktureringsplan. Det fremgår i øvrigt ikke af SNCM-afgørelsen, at SNCM på den dato, hvor aftalen var blevet indgået, og den nævnte foranstaltning derfor i princippet var blevet godkendt, kunne kvalificeres som kriseram virksomhed. Den i denne afgørelse omhandlede foranstaltning var derfor ikke sammenlignelig med den omtvistede kompensationsforanstaltning, som først blev ydet efter, at RAS havde konstateret de vanskeligheder hos Saremar, der skyldtes udførelsen af rutesejladserne med fastlandet.
- 202 Endelig følger det af præmis 194-196 ovenfor, at i tilfælde af, at den pågældende virksomheds underskud hidrører fra de offentlige tjenesteforpligtelser, der er den betroet, er konsekvensen heraf – i modsætning til, hvad RAS har gjort gældende – ikke nødvendigvis, at foreneligheden af kompensationen for disse underskud altid skal bedømmes i forhold til artikel 106, stk. 2, TEUF, idet driften af subventionerede offentlige tjenester ellers ville blive umuliggjort.
- 203 Det følger af det foregående, at punkt 9 i rammebestemmelserne om tjenesteydelser af almindelig økonomisk interesse fra 2011 under alle omstændigheder ikke er behæftet med ulovlighed med den begrundelse, at Kommissionen med dette punkt uretmæssigt har indskrænket rækkevidden af artikel 106, stk. 2, TEUF og derfor har overskredet sin kompetence. Følgelig er den anfægtede afgørelse heller ikke ulovlig af denne grund.
- 204 Det fjerde anbringendes andet led skal derfor forkastes, og følgelig skal det fjerde anbringende forkastes i det hele.

Det femte anbringende om retlige fejl og åbenbart urigtige skøn, idet Kommissionen fastslog, at den omtvistede kompensationsforanstaltning ikke overholdt kriterierne i rammebestemmelserne om tjenesteydelser af almindelig økonomisk interesse fra 2011

- 205 RAS har til støtte for sit femte anbringende gjort gældende, dels at de principper, der er fastsat i punkt 14, 19, 20, 24, 39 og 60 i rammebestemmelserne om tjenesteydelser af almindelig økonomisk interesse fra 2011, ikke finder anvendelse på den omtvistede kompensationsforanstaltning, dels og under alle omstændigheder at de nævnte principper blev overholdt i den konkrete sag.
- 206 Kommissionen har, støttet af CIN, i svarskriftet gjort gældende, at det femte anbringende omhandler overflødige begrundelser, og at den omtvistede kompensationsforanstaltning, henset til de argumenter, som denne institution allerede har fremført i forbindelse med de øvrige anbringender, ikke kan anses for forenelig med rammebestemmelserne om tjenesteydelser af almindelig økonomisk interesse fra 2011.
- 207 Eftersom de argumenter, som RAS har fremført under nærværende anbringende, i det væsentlige er argumenter, som allerede er blevet forkastet i forbindelse med undersøgelsen af det andet, det tredje og det fjerde anbringende, skal nærværende anbringende i denne forbindelse ligeledes forkastes som ugrundet af følgende grunde.
- 208 Hvad for det første angår de betragtninger, som RAS har fremført med henblik på at påvise, at den anden Altmark-betingelse var opfyldt, skal der henvises til præmis 110-121 ovenfor, hvori der er redegjort for grundene til, at disse betragtninger skal forkastes.
- 209 For at påvise, at de betingelser, der er fastsat i punkt 14, 19, 20, 24, 39 og 60 i rammebestemmelserne om tjenesteydelser af almindelig økonomisk interesse fra 2011, ikke fandt tidsmæssig anvendelse på den omtvistede kompensationsforanstaltning, har RAS for det andet henvist til den argumentation, som denne myndighed har fremført under det tredje anbringendes første led for at understøtte sit udsagn om, at afgørelsen om tjenesteydelser af almindelig økonomisk interesse fra 2011 heller ikke fandt tidsmæssig anvendelse på denne foranstaltning. Det er i denne henseende tilstrækkeligt at henvise til præmis 142-145 ovenfor, hvori der er redegjort for grundene til, at denne argumentation skal forkastes.
- 210 For det tredje kan RAS oplagt ikke påberåbe sig punkt 61 i rammebestemmelserne om tjenesteydelser af almindelig økonomisk interesse fra 2011, hvori det er angivet, at principperne i disse rammebestemmelser punkt 14, 19, 20, 24, 39 og 60 ikke gælder for støtte, der opfylder betingelserne i artikel 2, stk. 1, i afgørelsen om tjenesteydelser af almindelig økonomisk interesse fra 2011. Som allerede påpeget i præmis 156 ovenfor, gav den omstændighed, at den omtvistede kompensationsforanstaltning overholdt de tærskler, der er fastsat i denne afgørelses artikel 2, stk. 1, litra d), nemlig kun grundlag for at fastslå, at denne foranstaltning faldt inden for denne afgørelses anvendelsesområde. Den gav derimod på ingen måde grundlag for at fastslå, at foranstaltningen overholdt afgørelsens betingelser. Følgelig finder disse rammebestemmelser punkt 61 ikke anvendelse på en sådan foranstaltning, og det var derfor med rette, at Kommissionen i den konkrete sag anvendte de principper, der er fastsat i de samme rammebestemmelser punkt 14, 19, 20, 24, 39 og 60.
- 211 Hvad for det fjerde og endelig angår overholdelsen af de principper, der er fastsat i punkt 14, 19, 20, 24, 39 og 60 i rammebestemmelserne om tjenesteydelser af almindelig økonomisk interesse fra 2011, skal det bemærkes, at Kommissionen i den anfægtede afgørelses punkt 285 og 286 under alle omstændigheder med rette fastslog, at den omtvistede kompensationsforanstaltning bl.a. ikke overholdt de krav, der er defineret i de samme rammebestemmelser punkt 16, litra d) og e). I modsætning til disse krav indeholder RAS' afgørelser om den offentlige tjenesteopgave således ikke nogen beskrivelse af kompensationsmekanismen og parametrene for beregning, kontrol og revision af kompensationen, og ej heller af de foranstaltninger, der er truffet for at undgå og sikre inddrivelse af en eventuel overkompensation. Henset til den manglende overholdelse af disse krav – der er

væsentlige for afgørelsen af, om den omtvistede foranstaltning udgør en med det indre marked forenelig kompensation for offentlig tjeneste ud fra artikel 106, stk. 2, TEUF – kan en eventuel overholdelse af de principper, der er fastsat i disse rammebestemmelers punkt 14, 19, 20, 24, 39 og 60, følgelig ikke være afgørende. I øvrigt har RAS ikke bevist, at Kommissionen foretog et åbenbart urigtigt skøn ved at fastslå, at de krav til beregning af nettoomkostningerne ved de offentlige tjenesteforpligtelser på grundlag af »net avoided cost«, der fremgår af disse rammebestemmelers punkt 24, ikke blev overholdt i den konkrete sag. Det forholder sig på tilsvarende vis med hensyn til manglen i den konkrete sag på de incitament, der kræves i de omhandlede rammebestemmelers punkt 39 med henblik på at fremme en effektiv udførelse af tjenesteydelser af almindelig økonomisk interesse i forbindelse med fastlæggelsen af kompensationsmetoden.

212 Det følger af det ovenstående, at det femte anbringende skal forkastes.

Det første anbringende om en tilsidesættelse af artikel 106, stk. 2, TEUF og om en fejlagtig vurdering af definitionen af de Saremar pålagte offentlige tjenesteforpligtelser

213 RAS har under dette første anbringende for det første gjort gældende, at Kommissionen ved anvendelsen af såvel Altmark-betingelserne som af artikel 106, stk. 2, TEUF gav en fejlagtig definition af de Saremar pålagte offentlige tjenesteforpligtelser ved at fastslå, at disse forpligtelser havde en rent takstmæssig karakter. RAS har for det andet gjort gældende, at Kommissionen overskred de kompetencer, som retspraksis indrømmer denne institution i forbindelse med anvendelsen af artikel 106, stk. 2, TEUF, ved at foretage bedømmelser vedrørende realiteten og hensigtsmæssigheden af de behov, som disse offentlige tjenesteforpligtelser opfyldte, og ikke en begrænset kontrol af RAS' valg, der var indskrænket til, om der var foretaget en åbenbart urigtig vurdering.

214 Kommissionen har, støttet af CIN, heroverfor anført, at den ikke foretog nogen fejlvurdering af de Saremar pålagte offentlige tjenesteforpligtelser, og at den ikke overskred sine kompetencer.

215 Det skal bemærkes, at de under det nærværende anbringende fremførte klagepunkter, som sagsøgeren i øvrigt har anerkendt i retsmødet, ikke i det væsentlige adskiller sig fra de tilsvarende klagepunkter, der er gjort gældende under det andet anbringende. Til støtte for dette anbringendes første led har RAS således navnlig foreholdt Kommissionen ved anvendelsen af den første Altmark-betingelse at have begået retlige fejl og foretaget åbenbart urigtige skøn med hensyn til definitionen af behovet for en offentlig tjeneste og af de Saremar pålagte offentlige tjenesteforpligtelser. Af de grunde, der er gennemgået i præmis 122-132 ovenfor, er disse klagepunkter imidlertid uvirksomme.

216 Det er rigtigt, at nærværende anbringendes rækkevidde ikke begrænser sig til Kommissionens anvendelse af den første Altmark-betingelse, men ligeledes omfatter denne institutions undersøgelse af den omtvistede kompensationsforanstaltning forenelighed inden for rammerne af artikel 106, stk. 2, TEUF, navnlig ud fra dels TAØI-afgørelsen fra 2011, dels rammebestemmelserne om tjenesteydelser af almindelig økonomisk interesse fra 2011. Det fremgår imidlertid af undersøgelsen i præmis 133-167 og 205-212 ovenfor af det tredje og af det femte anbringende, at Kommissionen med rette kunne fastslå, at den omtvistede kompensationsforanstaltning hverken var forenelig med kravene i afgørelsen om tjenesteydelser af almindelig økonomisk interesse fra 2011 eller med kravene i rammebestemmelserne om tjenesteydelser af almindelig økonomisk interesse fra 2011 ved at støtte sig på andre begrundelser end sin vurdering af definitionen af behovet i den konkrete sag for en offentlig tjeneste og af de Saremar pålagte offentlige tjenesteforpligtelser. Selv hvis det antages, at denne vurdering er fejlagtig eller behæftet med en kompetencemangel, er denne omstændighed følgelig uden betydning for lovligheden af Kommissionens anvendelse i den konkrete sag af artikel 106, stk. 2, TEUF.

217 Det følger af det ovenstående, at hele det første anbringende er uvirksomt og derfor skal forkastes.

Den andel del af søgsmålet, der angår den del af den anfægtede afgørelse, som vedrører den omtvistede kapitalforhøjelse

- 218 I den anden del af søgsmålet har sagsøgeren formelt fremsat et enkelt anbringende, hvormed det gøres gældende, at der i forbindelse med vurderingen af den omtvistede kapitalforhøjelses forenelighed med kriteriet om den private investor, der opererer på markedsøkonomiske vilkår, blev foretaget åbenbart urigtige skøn samt begået en tilsidesættelse af artikel 107, stk. 1, TEUF og af artikel 106, stk. 2, TEUF såvel som af begrundelsespligten. Af de grunde, der er redegjort for i præmis 69 ovenfor, må det derfor lægges til grund, at sagsøgeren reelt har fremsat to anbringender, hvoraf det ene angår en tilsidesættelse af begrundelsespligten, og det andet angår retlige fejl og åbenbart urigtige skøn.

Det første anbringende om en tilsidesættelse af begrundelsespligten

- 219 RAS har under nærværende anbringende foreholdt Kommissionen ikke at have redegjort for grundene til, at denne institution ikke tog hensyn til, at den omtvistede rekapitalisering blot var en genoprettelse af økonomiske ressourcer, der allerede hørte med til Saremars aktiver.
- 220 Det skal i denne henseende bemærkes, at det som angivet i præmis 79 ovenfor følger af retspraksis, at Kommissionen ikke er forpligtet til at forkaste hvert eneste argument, som parterne har fremført under den administrative procedure. Navnlig kan begrundelsespligten ikke medføre et krav om, at Kommissionen tager stilling til forhold, der er åbenbart uvedkommende, uden betydning eller klart af underordnet relevans (jf. dom af 1.7.2008, Chronopost og La Poste mod UFEF m.fl., C-341/06 P og C-342/06 P, EU:C:2008:375, præmis 89 og den deri nævnte retspraksis).
- 221 I det foreliggende tilfælde fremgår det for det første klart af den analyse fra Kommissionen, der er gennemgået i den anfægtede afgørelses punkt 235-245, at denne institution fandt, at den omtvistede kapitalforhøjelse repræsenterede en overførsel af ressourcer. Som der vil blive redegjort for i præmis 225-237 nedenfor, er RAS' argument om, at den omtvistede rekapitalisering blot var en genoprettelse af økonomiske ressourcer, der allerede hørte med til Saremars aktiver, for det andet ugrundet, eftersom den omtvistede kapitaltilførsel, om den så måtte repræsentere en »genoprettelse« af Saremars aktivmasse, ikke desto mindre oplagt udgør en finansiel tilførsel af offentlige midler. Følgelig kunne Kommissionen ikke være forpligtet til at besvare dette argument, og i konsekvens heraf skal det første anbringende forkastes.

Det andet anbringende om retlige fejl og urigtige skøn

- 222 Det andet anbringende omfatter i det væsentlige tre led. RAS har med dette anbringendes første led anført, at Kommissionen anlagde et åbenbart urigtigt skøn vedrørende arten af de ressourcer, der svarer til den omtvistede kapitalforhøjelse, og at den som følge heraf tilsidesatte artikel 107, stk. 1, TEUF og artikel 106, stk. 2, TEUF. Dette anbringendes andet led angår åbenbart urigtige skøn med hensyn til anvendelsen i den konkrete sag af kriteriet om den private investor, der opererer på markedsøkonomiske vilkår. Dette anbringendes tredje led angår et åbenbart urigtigt skøn i forhold til den omtvistede kapitalforhøjelses forenelighed.
- 223 Kommissionen, støttet af CIN, finder, at denne argumentation er ugrundet.

– Det andet anbringendes første led om et åbenbart urigtigt skøn vedrørende arten af de ressourcer, der svarer til den omtvistede kapitalforhøjelse, og om en tilsidesættelse af artikel 107, stk. 1, TEUF og af artikel 106, stk. 2, TEUF

224 RAS har under det andet anbringendes første led først gjort gældende, at Kommissionen undlod at tage hensyn til, at størrelsen af den omtvistede kapitalforhøjelse svarede til Saremars fordringer på Tirrenia og derfor ikke havde nogen forbindelse til de ruter til fastlandet, som Saremar drev. Ifølge RAS er denne kapitalforhøjelse således blot en genoprettelse af økonomiske ressourcer, som blev frataget dette selskab, efter at Tirrenia var blevet undergivet ekstraordinær administration. Denne foranstaltning udgør derfor ikke en tilførsel af nye offentlige midler og følgelig heller ikke statsstøtte som omhandlet i artikel 107 TEUF.

225 Dette klagepunkt er ugrundet.

226 For det første skal det bemærkes, at det følger af fast retspraksis, at statslige indgreb i artikel 107, stk. 1, TEUF defineres i kraft af deres virkninger (jf. dom af 19.3.2013, Bouygues og Bouygues Télécom mod Kommissionen m.fl. og Kommissionen mod Frankrig m.fl., C-399/10 P og C-401/10 P, EU:C:2013:175, præmis 102 og den deri nævnte retspraksis). Med henblik på at vurdere, om der forelå en økonomisk fordel ud fra kriteriet om den private investor, der opererer på markedsøkonomiske vilkår, var det følgelig ikke i den foreliggende sag relevant for Kommissionen at overveje, om den omtvistede kapitalforhøjelse svarede til den ene eller den anden af Saremars aktiviteter. Som bemærket af Kommissionen kunne denne kapitalforhøjelse under alle omstændigheder pr. definition være til fordel for samtlige virksomhedens aktiviteter. Endelig har RAS ikke redegjort for, hvorfor denne myndighed finder, at alene en forbindelse til Saremars virksomhed på ruterne til fastlandet i den foreliggende sag skulle gøre det muligt at begrunde brugen af kriteriet om den private investor, der opererer på markedsøkonomiske vilkår. Idet Saremar havde drevet disse ruter med henblik på udførelsen af en af RAS betroet offentlig tjenesteopgave, måtte en finansiering fra denne myndigheds side af disse ruter således nødvendigvis henføres til dennes rolle som offentlig myndighed og ikke som aktionær i Saremar.

227 For det andet er der ingen tvivl om, at den omtvistede kapitalforhøjelse udgjorde en overførsel af offentlige midler til fordel for Saremar, om så denne overførsel af midler måtte have haft til formål at udligne tabet af hidtidige midler. Som allerede påpeget i præmis 226 ovenfor, defineres statslige indgreb i artikel 107, stk. 1, TEUF i denne henseende i kraft af deres virkninger og ikke i kraft af deres formål. RAS har imidlertid ikke bestridt, at de midler, der ifølge denne myndighed skulle have hørt med til Saremars formue, og som denne kapitalforhøjelse tilsigtede at »genoprette«, ikke længere var disponible på den dato, hvor den omtvistede kapitalforhøjelse blev besluttet. Selve begrebet genoprettelse, som RAS har benyttet, viser i denne forbindelse, at sagsøgeren er bevidst om, at der i den foreliggende sag var tale om en tilførsel af nye midler. Det skal under alle omstændigheder bemærkes, at RAS' synspunkt om, at disse midler allerede hørte med til Saremars aktiver, idet de udgjordes af fordringer på dette selskabs tidligere moderselskab, er faktisk og retligt urigtigt. Som RAS selv har redegjort for under nærværende led, tilsigtede den omtvistede kapitalforhøjelse således at give virksomheden mulighed for at genvinde sit oprindelige kapitaliseringsniveau efter sin beslutning om at dække nedskrivningen af fordringerne på Tirrenia gennem en kapitalnedsættelse, der svarede til størrelsen af disse fordringer efter brug af den lovpligtige reserve og de foregående års overskud. Følgelig udgjorde disse nedskrevne fordringer pr. definition ikke længere aktiver i Saremars formue, eftersom de ikke længere var erholdelige, men udgjorde derimod tab, som blev dækket af virksomhedens ovennævnte kapitalnedsættelse, hvilken nedsættelse selv medførte den omtvistede kapitalforhøjelse (jf. præmis 8 ovenfor).

228 Endelig og som Kommissionen har fremhævet i svarskriftet, var den omtvistede kapitalforhøjelse egnet til at udgøre en reel økonomisk fordel for Saremar, eftersom Saremar uden dette indgreb kun delvist ville have generhvervet de pengemidler, der svarede til størrelsen af fordringerne på Tirrenia, henset til nedskrivningen af disse fordringer med 50% i forbindelse med Tirrenias konkursbehandling.

- 229 Det følger af det ovenstående, at Kommissionen ikke begik nogen fejl ved alene at undersøge den omtvistede kapitalforhøjelse på grundlag af dennes virkninger og ved at fastslå, at den nævnte kapitalforhøjelse havde udgjort en overførsel af statsmidler til Saremar, der kunne give dette selskab en økonomisk fordel, og som nødvendiggjorde en anvendelse af kriteriet om den private investor, der opererer på markedsøkonomiske vilkår, for at efterprøve denne sidstnævnte betingelse.
- 230 RAS' argument om, at en kun ganske lille del af den omtvistede kapitalforhøjelse, nemlig et beløb på 824 309,69 EUR, er blevet udbetalt, kan oplagt ikke ændre ved denne konklusion. Som det allerede er blevet påpeget i præmis 142 ovenfor, følger det således af fast retspraksis, at en statsstøtte skal anses for ydet, når de kompetente nationale myndigheder har vedtaget en juridisk bindende retsakt, hvormed de forpligter sig til at udbetale den pågældende støtte, eller når retten til at oppebære denne støtte gives modtageren ved gældende love og administrative bestemmelser. Det forhold, at RAS kun har gennemført en udbetaling svarende til en begrænset del af den omtvistede kapitalforhøjelse, er derfor uden betydning for kvalificeringen af den nævnte kapitalforhøjelse som statsstøtte.
- 231 RAS' henvisning til punkt 3.3 i Kommissionens meddelelse til medlemsstaterne fra 1984 med titlen »Offentlige myndigheders erhvervelse af kapitalinteresser i virksomheder« (EF-Bull. 9-1984, herefter »1984-meddelelsen«), er ligeledes uden relevans. I modsætning til, hvad RAS har angivet, henviser ordlyden af punkt 3.2 og 3.3 i 1984-meddelelsen således ikke til begrebet »tilførsel af nye offentlige midler«, men til begrebet »tilførsel af ny kapital«. Det fremgår desuden af ordlyden af disse punkter i 1984-meddelelsen, at det for at afgøre, hvorvidt en tilførsel af ny kapital som omhandlet i denne meddelelse udgør statsstøtte, er nødvendigt at anvende kriteriet om den private investor, der opererer på markedsøkonomiske vilkår, hvilket netop modsiger RAS' ræsonnement, som går ud på at påvise, at Kommissionen ikke burde have anset dette kriterium for anvendeligt i den konkrete sag.
- 232 Dernæst har RAS gjort gældende, at de midler, der blev »genoprettet« gennem den omtvistede kapitalforhøjelse, eftersom de udgjorde en integrerende del af en kompensation for offentlig tjeneste var omfattet af artikel 106, stk. 2, TEUF. Desuden var størrelsen af denne kompensation allerede blevet godkendt af Kommissionen i en tidligere afgørelse.
- 233 Dette andet klagepunkt er ligeledes uden relevans.
- 234 Det er i denne forbindelse tilstrækkeligt at erindre om, at RAS – som fastslået i præmis 227-229 ovenfor under det første klagepunkt og i modsætning til, hvad denne myndighed har anført – ikke nøjedes med via den omtvistede kapitalforhøjelse at stille pengemidler til rådighed for Saremar, som allerede hørte med til dette selskabs formue. Følgelig kan RAS heller ikke med føje hævde, at denne myndighed i den konkrete sag begrænsede sig til at tilbagebetale kompensationer for offentlig tjeneste, som skulle bedømmes ud fra artikel 106, stk. 2, TEUF. Alene på dette grundlag kan dette klagepunkt derfor forkastes.
- 235 Det skal desuden bemærkes, at der i henhold til fast retspraksis skal foretages en sondring mellem statens rolle som aktionær i en virksomhed på den ene side og staten, der handler som offentlig myndighed, på den anden side. Anvendelsen af kriteriet om den private investor, der opererer på markedsøkonomiske vilkår, afhænger i sidste ende af, om den omhandlede medlemsstat i sin egenskab af aktionær og ikke i sin egenskab af offentlig myndighed indrømmer en økonomisk fordel til en virksomhed (jf. dom af 4.9.2014, SNCM og Frankrig mod Corsica Ferries France, C-533/12 P og C-536/12 P, EU:C:2014:2142, præmis 31 og den deri nævnte retspraksis). I den foreliggende sag fremgår det af den anfægtede afgørelse såvel som af stævningen, at RAS for at begrunde den omtvistede kapitalforhøjelse konstant har henvist til sin rolle som aktionær i Saremar og ikke til sin rolle som offentlig myndighed. RAS har således under det første klagepunkt navnlig redegjort for, at denne myndighed ved privatiseringen af Saremar – i stedet for at vælte de tab, der skyldtes nedskrivningen af dette selskabs fordring på Tirrenia, over på salgsprisen for selskabet – valgte at foretage den omtvistede kapitalforhøjelse med henblik på at opnå en bedre salgspris for dette selskab

gennem forbedringen af dets formuesituation. Følgelig kan RAS ikke i denne sammenhæng påberåbe sig sin rolle som offentlig myndighed for at gøre gældende, at Saremar ikke opnåede nogen økonomisk fordel.

- 236 Som RAS har anerkendt, fremgår det under alle omstændigheder ikke af sagsakterne, at den omtvistede kapitalforhøjelse skyldtes opfyldelsen af forpligtelser, der fulgte af de tilsagn, som denne myndighed afgav over for den italienske stat, da denne sidstnævnte overførte ejendomsretten til Saremar til RAS. Det fremgår navnlig ikke, at RAS som led i denne overførsel af kompetencer var forpligtet til at holde Saremar skadesløs i form af den del af beløbene, der svarede til de kompensationer for offentlig tjeneste, der var blevet udbetalt mellem 1998 og 2008, og som dette selskab ikke kunne have inddrevet i forbindelse med Tirrenias konkursbehandling. Den eneste forpligtelse, som RAS i denne henseende har henvist til under den formelle undersøgelsesprocedure, er således den, der er fastsat i artikel 2446 i den italienske borgerlige lovbog, og som vedrører den kapitaltilførsel, der skal gennemføres af aktionærene i et selskab, hvis selskabskapital er blevet reduceret til under en vis tærskel, hvilken forpligtelse kun gjaldt for RAS i dennes egenskab af aktionær i et selskab, og ikke i dennes egenskab af offentlig myndighed.
- 237 Selv hvis det antages, at formålet med den omtvistede kapitalforhøjelse var at tilbagebetale Saremar de pengemidler, der svarede til de kompensationer for offentlig tjeneste, som dette selskab ikke havde kunnet inddrive i forbindelse med Tirrenias konkursbehandling, kunne den følgelig ikke kvalificeres som kompensation for offentlig tjeneste, som kunne være omfattet af undtagelsen fra artikel 106, stk. 2, TEUF.
- 238 Det følger heraf, at det andet anbringendes første led skal forkastes.
- Det andet anbringendes andet led om åbenbart urigtige skøn med hensyn til anvendelsen i den foreliggende sag af kriteriet om den private investor, der opererer på markedøkonomiske vilkår
- 239 RAS har under dette anbringendes andet led gjort gældende, at denne myndighed under alle omstændigheder i den foreliggende sag udviste en meget forsigtig adfærd, i lighed med enhver privat investor, ved at sørge for at foretage en minimal kapitaltilførsel med henblik på at opnå en bedre salgspris ved privatiseringen af Saremar. Denne foranstaltning har derfor bidraget til at sikre gennemførelsen af den tidligere virksomhedsplan.
- 240 Det er i denne forbindelse tilstrækkeligt at fastslå, at de argumenter, der er fremført under nærværende led, ikke kan godtgøre, at Kommissionen anlagde et åbenbart urigtigt skøn ved i den anfægtede afgørelses punkt 236-244 at efterprøve, om den omtvistede kapitalforhøjelse havde udgjort en økonomisk fordel for Saremar ud fra kriteriet om den private investor, der opererer på markedøkonomiske vilkår.
- 241 Den omstændighed, at RAS sørgede for kun at udbetale en minimal del af den omtvistede kapitalforhøjelse for derved at opnå en bedre pris ved privatiseringen af Saremar og sikre den tidligere virksomhedsplan, kan således ikke ændre ved Kommissionens konklusion i den anfægtede afgørelses punkt 242 om, at den omtvistede kapitalforhøjelse ikke synes at være støttet på økonomiske vurderinger svarende til dem, som en rationel privat investor ville have gennemført inden foretagelsen af en sådan investering.
- 242 RAS har således ikke bestridt, at den i juli 2010 godkendte virksomhedsplan for årene 2011-2022 – som konstateret af Kommissionen i den anfægtede afgørelses punkt 239 – ikke er blevet ajourført for at tage højde for de væsentlige ændringer i det økonomiske miljø, der er indtruffet efter dens godkendelse, navnlig Tirrenias insolvens, CIN's køb af Tirrenia og udsættelsen af privatiseringen af Saremar.

243 På tilsvarende vis har RAS ikke bestridt Kommissionens konstatering i den anfægtede afgørelses punkt 240 om, at denne offentlige myndighed ikke inden gennemførelsen af den omtvistede kapitalforhøjelse tog hensyn til rentabilitetsudsigterne for Saremar eller undersøgte de andre valgmuligheder end denne kapitalforhøjelse, navnlig en likvidation af virksomheden. Det skal i denne forbindelse bemærkes, at denne sidstnævnte valgmulighed ville have været absolut nødvendig for RAS, såfremt denne myndighed ikke havde foretaget denne kapitalforhøjelse. Det fremgår således af regional afgørelse nr. 36/6, at Saremar ikke kunne være forblevet i aktivitet i betragtning af denne virksomheds kapitalniveau, som befandt sig under den lovbestemte tærskel, der er fastsat i artikel 2446 i den italienske borgerlige lovbog. At udbetalingen af den omtvistede kapitalforhøjelse som påberåbt af RAS bærer præg af at være delvis, er under alle omstændigheder uden betydning, eftersom det var afgørelsen om at yde denne kapitalforhøjelse, der skulle tages hensyn til med henblik på at afgøre, om der forelå statsstøtte.

244 Det andet anbringendes andet led skal derfor forkastes.

– Det andet anbringendes tredje led om retlige fejl og åbenbart urigtige skøn med hensyn til undersøgelsen af den omtvistede kapitalforhøjelses forenelighed

245 Dette tredje led angår den del af den anfægtede afgørelse, hvori Kommissionen har undersøgt den omtvistede kapitalforhøjelses forenelighed med det indre marked (denne afgørelses punkt 297-299) ud fra rammebestemmelserne for støtte til redning og omstrukturering. Dette led omhandler nærmere bestemt denne afgørelses punkt 299, hvori Kommissionen konkluderede, at de i de nævnte rammebestemmelser angivne betingelser ikke var opfyldt i det foreliggende tilfælde, idet den henviste til de begrundelser, der var anført i samme afgørelses punkt 271-278, og som havde ført denne institution til at drage en lignende konklusion hvad angik den omtvistede kompensationsforanstaltning. For at underbygge nærværende klagepunkt har RAS imidlertid udelukkende henvist til de argumenter, som denne myndighed har fremført under det fjerde anbringende uden anden begrundelse. Følgelig er det i denne henseende tilstrækkeligt at fastslå, at disse argumenter, således som det fremgår af præmis 170-204 ovenfor, skal forkastes.

246 Det følger af det ovenstående, at det andet anbringendes tredje led skal forkastes, og at dette anbringende følgelig skal forkastes i det hele.

247 Da ingen af anbringenderne i dette søgsmål kan tiltrædes, skal Kommissionen herefter frifindes i det hele.

Sagens omkostninger

248 Ifølge procesreglementets artikel 134, stk. 1, pålægges det den tabende part at betale sagsomkostningerne, hvis der er nedlagt påstand herom.

249 Sagsøgeren har tabt sagen og pålægges derfor at betale sagens omkostninger i overensstemmelse med Kommissionens og CIN's påstande herom.

På grundlag af disse præmisser
udtaler og bestemmer

RETTEN (Ottende Afdeling):

- 1) **Europa-Kommissionen frifindes.**
- 2) **Regione autonoma della Sardegna (Italien) bærer sine egne omkostninger og betaler Kommissionens og Compagnia Italiana di Navigazione SpA's omkostninger.**

Gratsias

Kancheva

Póltorak

Afsagt i offentligt retsmøde i Luxembourg den 6. april 2017.

Underskrifter

Indhold

Tvistens baggrund	2
1. Den faktuelle sammenhæng	2
2. Den administrative procedure	4
3. Den anfægtede afgørelse	5
Retsforhandlinger og parternes påstande	6
Retlige bemærkninger	8
1. Søgsmålskompetencen og søgsmålsinteressen	8
2. Realiteten	13
Den første del af søgsmålet, der angår den del af den anfægtede afgørelse, som vedrører den omtvistede kompensationsforanstaltning	13
Det sjette anbringende om en tilsidesættelse af væsentlige formforskrifter	14
– Det første led om en tilsidesættelse af pligten til at begrunde den anfægtede afgørelse	14
– Det andet led om en tilsidesættelse af retten til forsvar	16
Det andet anbringende om en tilsidesættelse af artikel 107, stk. 1, TEUF og af artikel 106, stk. 2, TEUF samt om, at Kommissionen har foretaget åbenbart urigtige skøn ved anvendelsen af Altmark-betingelserne	17
Det tredje anbringende om retlige fejl og åbenbart urigtige skøn ved anvendelsen af afgørelsen om tjenesteydelser af almindelig økonomisk interesse fra 2005 og afgørelsen om tjenesteydelser af almindelig økonomisk interesse fra 2011	25
– Det tredje anbringendes første led om en retlig fejl angående det tidsmæssige anvendelsesområde for afgørelsen om tjenesteydelser af almindelig økonomisk interesse fra 2005 og for afgørelsen om tjenesteydelser af almindelig økonomisk interesse fra 2011	26
– Det tredje anbringendes andet led om retlige fejl og urigtige skøn vedrørende anvendelsen af principperne og betingelserne i afgørelsen om tjenesteydelser af almindelig økonomisk interesse fra 2011	27
– Det tredje anbringendes tredje led om en fejlagtig anvendelse af artikel 4, litra f), i afgørelsen om tjenesteydelser af almindelig økonomisk interesse fra 2011 og, subsidiært, om en ulovlighedsindsigelse mod denne bestemmelse	29
Det fjerde anbringende om, at Kommissionen har begået retlige fejl og foretaget åbenbart urigtige skøn ved kvalificeringen som kriseramte virksomheder, om en tilsidesættelse af artikel 106, stk. 2, TEUF og om en ulovlighedsindsigelse mod punkt 9 i rammebestemmelserne om tjenesteydelser af almindelig økonomisk	30
Det femte anbringende om retlige fejl og åbenbart urigtige skøn, idet Kommissionen fastslog, at den omtvistede kompensationsforanstaltning ikke overholdt kriterierne i rammebestemmelserne om tjenesteydelser af almindelig økonomisk interesse fra 2011	37

Det første anbringende om en tilsidesættelse af artikel 106, stk. 2, TEUF og om en fejlagtig vurdering af definitionen af de Saremar pålagte offentlige tjenesteforpligtelser	38
Den andel del af søgsmålet, der angår den del af den anfægtede afgørelse, som vedrører den omtvistede kapitalforhøjelse	39
Det første anbringende om en tilsidesættelse af begrundelsespligten	39
Det andet anbringende om retlige fejl og urigtige skøn	39
– Det andet anbringendes første led om et åbenbart urigtigt skøn vedrørende arten af de ressourcer, der svarer til den omtvistede kapitalforhøjelse, og om en tilsidesættelse af artikel 107, stk. 1, TEUF og af artikel 106, stk. 2, TEUF	40
– Det andet anbringendes andet led om åbenbart urigtige skøn med hensyn til anvendelsen i den foreliggende sag af kriteriet om den private investor, der opererer på markedsøkonomiske vilkår	42
– Det andet anbringendes tredje led om retlige fejl og åbenbart urigtige skøn med hensyn til undersøgelsen af den omtvistede kapitalforhøjelses forenelighed	43
Sagens omkostninger	43